

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Csi St.

Dl Rámásetter Róbert

BUDAPEST

Disztér 2., I. em.

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el.

Ara 5 lej

Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bacsaresti szerkesztő Hárszegi Ernő, Strada Matei Mio 5.

Vasárnap 435. aprilis 21.

5695. EV. XVIII. EVF. NISZAN 18. 91. SZAM.

Humboldt emléke

A napokban múlt száz éve, hogy meghalt Wilhelm v. Humboldt, a „legfüggetlenebb, legigazibb és legnagyobb német karakter”, ahogy őt egyik életrajzírója Gregorovius jellemezte. Egy személyben volt tudós, költő és államférfi. Mint tudós a nyelvészet és történelem terén korszakos munkát végzett. Bámulatos energiáját megcsodálták az egész világon, mert hiszen a nagy elmélyültséget igénylő tudományos munka mellett 1809-ben megszervezte Berlinben az egyetemet, amelynek különböző tanszékeire meghívta Fichtet, Savigny, Schleiermachert, korának kimagasló tudósait olyan időben, amikor Németország politikai és gazdasági tekintetben mélypontra állott. Ugyancsak Humboldt szervezte meg az olasz Pastelozzi elgondolása szerint a német középiskolák egész szervezetét, elkészítette a német büntetőtörvénykönyvet, amelynek előszavában írja: „Ugy vétem, azért szenvedünk, hogy egyik megerősödünk. Most az a véleményem, hogy örülnünk kell még a nyomorúságunkban is, azért, hogy az öröm révén jó emberekké váljunk”.

Mint diplomata is kitűnt. 1815-ben a párizsi békekötéskor Humboldt Vilmos forszírozta, hogy a Saar-területet Poroszországhoz csatolják. Minthogy következetes volt és emberiségét követelt a politikában, nem tarthatta meg magas pozícióit. Visszavonult dolgozószobájába és levelelt összeköttetést keresett korának angol, francia, orosz és osztrák nagyjaival. E levelezések még ma is a korszellem leghűségesebb tükrözetei. A németek közül Goethe és Schiller barátságát élvezte.

Németországban a hitleri rezsim óta főleg ünnepekkel traktálják a népet. Kenyér helyett persze. Mert a munició. és fegyvergyárakat kivéve az ipari nemzetet leginkább bármézőkoddással foglalkoztatják. De hogy felbámuljanak egy igaz nagyságra, azt a mai rezsim nem tűri. Humboldt kulturára szervezte Németországot és békére. Eg pedig ma nem divat Humboldt országában. Így hát Svájcban és Csehszlovákiában áldoznak Humboldt emlékének a szabad németek.

Akik ezzel az ünnepléssel önmagukat becsülik és egy halott emlékével szegényítik meg a náclikat.

A bolgár példa

A diktatúra szomjuhozó szegénylegényeket ismét némi csalódás érte.

A jugoszláv diktatúra után most a bulgáriai diktatúra került az Idő terítékére, melynek rostjában — hogy a költőt idézzük — a girhes eszmék és a még girhebb eszméivők előbb-utóbb kihullanak.

Pár hónappal ezelőtt néhány tábornok összehívott Bulgáriában s egyik napról a másikra átvette a hatalmat, hatályon kívül helyezte az alkotmányt s megkezdte garázdálkodását a bolgár nép ellen, természetesen a bolgár népre való hivatkozással, mint minden diktátor és minden politikai szegénylegény.

Ezek a politikai kalandorok azt hitték, hogy parancsuralommal és általában napiparancsokkal el lehet intézni a legsúlyosabb problémákat is, amelyek egy állam életében adódnak s amelyeknek megoldásához intelligencia, tudás, türelem és jóakarát kell — olyan tulajdonságok tehát, amelyek csak a legtrikább esetben adatnak meg a diktátoroknak.

A problémák azonban és a diktatúra ellen feszülő belső erők, még inkább a hatalmon lévő diktátorok koncará áhítózzó ellendiktátorok, erősebbeknek bizonyultak Bulgária zsarnokainál s anélkül, hogy véres felkelés történt volna, — kiűzték őket paradicsomi nyugalmukból.

Ha az új bolgár kormány még nem is jelent a száz százalékos visszatérést a demokratikus rezsimhez, az letagadhatatlan, hogy az új kormány egy személyi összetételében, mint programjában, nagy visszakaranyarodást mutat a parlamentáris rendszerhez.

A bolgár diktatúra pályája, ha lényegesen rövidebb is volt a jugoszláv diktatúránál, lényegében ugyanazokat a tüneteket mutatta. Megmutatta, hogy a diktatúra által lefojtott anyagi, erkölcsi és szellemi erők nem tűnnek el parancsóra, hanem ellenkezőleg: éppen a parancsszó hatására még erősebbek-

Berekesztették a parlamenti ülésszakot

Nem lesz a kamarának rendkívüli ülésszaka. A királyi kézirat a költségvetési és hadfelszerelési politikát méltatja

Bucuresti, április 20. Ma délelőtt 11 órakor ünnepélyesen berekesztették a parlamentet. A kamarában a kormány tagjai, a tábornoki kar és nagyszámu képviselő előtt olvasta fel Tatarescu miniszterelnök a következő királyi kéziratot.

Képviselő Urak! A most bezáruló parlamenti ülésszak jelentékeny lépést jelent az állam szervezési és konszolidálási munkájában. Az általános helyzet továbbra is a gazdasági és pénzügyi természetű munkában továbbra is a legnagyobb figyelmet igényelte. Ebben az irányban

az általános bevételek és kiadások egyensúlyának biztosítása olyan aktus volt, amely amennyire szükséges, ép-annnyira nélkülözhetetlen is az állam pénzügyeinek szanálására és normális szükségleteinek kielégítésére.

A költségvetés szigorú alkalmazása reális módon fog hozzájárulni pénzügyi életünk normalizálásához és az általános gazdasági fejlődés biztos megalapozásához.

A hadsereg felszerelése

— Képviselő Urak! A hadsereg megerősítésének munkája egyike korunk legparancsolóbb feladatának. Ezért rendkívüli megelégedéssel tapasztaltam azokat az eredményeket, amelyeket kormányom a hadsereg felszerelése terén elért, amelyeket ingadozás nélkül folytatni kell ugyanazzal a hazafias és megértő szellemmel, amit a haza mutatott az áldozatokkal szemben, amelyeket a nemzeti védelemre tőle kérték.

— Képviselő Urak! A kormányom által minden irányban a mai napig elért ered-

mények a bizalom légkörét teremtették meg, amely hatalmas támogatást jelent és a legjobb reményt nyújtja a megkezdett munka sikeres folytatására és egy állandó rendszer biztosítására, amiben az állam konszolidálásának alapvető kezességét látjuk.

Köszönetet mondva Önöknek a végzett teljesítményekért és az ülésszak folyamán kifejtett munkáért, az alkotmány 90-ik szakasza értelmében az ülésszakot ezennel befejeztem nyilvánítom.

A trónbeszéd fölolvastása után Saveanu kamarai elnök beszélt és az ülést bekeresztette.

11.20 órakor Tatarescu a kormány tagjaival a szenátusba ment, ahol szintén felolvasta a királyi kéziratot.

Nem lesz rendkívüli ülésszak

A lapok jelentése szerint a május 28-ára tervezett rendkívüli parlamenti ülésszakot tényleg nem fogják megtartani és csak összel nyílik meg a törvényhozás rendes ülésszaka. Hivatalos értesület ebben a kérdésben nem tettek közzé. Függetlenül a kormány elhatározásától a kamara közigazgatási bizottsága május 8-án folytatni fogja a közigazgatási reformjavaslat megvitatását és ugyanaznap ül össze a kamara és szenátus egyesült igazságügyi bizottsága is, hogy megkezdje a büntető perrendtartás vitáját.

Tatarescu a Duna deltánál

Tatarescu a jövő héten dunai kirándulásra megy. A miniszterelnök az alkalommal meg fogja vizsgálni a Duna-delta környéki halászok helyzetét és panaszait.

Hétfőn kezdődik a nemzeti parasztpárt országos kongresszusa

Lupu hazaérkezett külföldi utjáról

Timisoara, április 20. Dr. Lupu Timisoarara érkezett Rómából. A pályaudvaron a nemzeti parasztpárt helyi vezetői üdvözölték. Lupu a következőket mondotta: 5 hét után térek vissza külföldről, ahol sok szép dolgot láttam, de amíg egyik szememmel bámultam, a másikkal sirtam, amikor haza gondoltam.

Nyugaton minden a közéjért történik. Most amikor a francia-olasz egység megvalósult, nekünk románoknak is nagy kilátásaink és lehetőségeink vannak a terméketlen küzdelemben elvesztett idő visszaszerzésére. Ezért nemcsak a közös munka munkát ajánlom, az erők minden megosztása még jó időkben is, az ország kárára van. Rómában láttam Musolinit, aki kiváló szervező benyomását tette rám, olyan emberét, aki tudja, mit akar.

Amikor Lupu folszállt a vonatra, így szólt: ma véget ért a vakációm, megyek ismét a műhelybe.

— A sátna kohójába? — kérdezte egy újságíró.

— Lehetséges. — felelte Lupu, aki természetesen résztvesz a nemzeti parasztpárt kongresszusán és azután hazautazik az ünnepekre.

Bucuresti, április 20. Maniu elhalasztotta bucaresti utját és csak hétfőn reggel a kongresszusra érkezik a fővárosba.

A nemzeti parasztpárt különböző szervezeteiben folyik a tisztogatási akció. Brasov megyében a Vaidához csatlakozott Voicu Nitescu helyébe Popovici Mihailt választották meg elnöknek, a pártszervezet határozati javaslatot hozott, hogy hűségese maradjon Maniuhoz, Mihalachehoz és a pártprogramhoz.

Marosmegyében a pártszervezet kizárt hét választmányi tagot, akik kiellentették, hogy csatlakoznak Vaida akciójához.

A bulgáriai diktatúra kiküldése annakidején alaposan megnövelte hazai diktátor-jelöltjeinek szarvát. Ha már Hitlerre nem hivatkozhattak nyíltan, legalább a bulgáriai diktatúra igyekeztek hivatkozni, mint ama csodálatos áfúrra, mely a kormányzásban helyettesíteni tud minden intelligenciát, minden becsületességet s minden hozzáértést.

Nem vagyunk túlságosan optimisták hazai diktátor-jelöltjeink hatalom-éhségének korlátozhatóságát illetően, de annyi bizonyos, hogy a bulgár diktatúra kudarcra egy kicsit hazai diktátoraink kudarcra is s mindenesetre arra hivatkozhat, hogy a Balkánon hozzájáruljon egy tisztultabb politikai légkör megteremtéséhez.

Külpolitikai figyelő

Stresa és Genf... az angol politika keresztútjánál. A stresai és genfi tárgyalások nagy meglepetése az angol politika újabb változása volt. Az angol álláspont most megingt egész közel került a francia felfogáshoz. A közelmúlt diplomáciai megbeszéléseinek izgalmat, bizonytalanságot éppen az angol külpolitikának ez a drámai állandó ideodalgése adott. Most vajudik az új angol külpolitika és még nem lehet tudni, mi születik. A múlt és a birodalom nehezen átfogható összetettsége a gátló erők, de érzik az angolok, hogy régi biztos elszigetelt, ségükről már csak úgy lehet beszélni, mint a jó, háboru előtti lassan járó kényelmes konflisról, vagy Lloyd George akkor még hatalmas pártjáról. Uj politika kell, ez érzik, de még nem tudják, hogy mi kell. Kísérleteznek. A pillanatnyi események ennyire még sohasem határozták meg az angol politikát. Ezek az események most a francia elgondolás mintájára alakították az angol felfogást. Ennek köszönhető, hogy Stresában és Genfben eredményt értek el az angol, olasz és francia diplomaták. Ezért sikerült elérniük, hogy a Népszövetség egyhangúlag ítélte el Németország azon eljárását, amellyel nemzetközi szerződést egyoldaluan bontott fel akkor, mikor az általános védőkötelességet bevezetett.

Az események gyors egymásutánban következtek be.

A stresai konferencia előtt nagyon rosszak voltak a kilátások. Eden, akiről úgy tudtuk, hogy közel áll a francia politikához, megbetegedett, nem mehetett Stresába és helyette a közismerten germanofil Macdonald utazott el. De az angol lapok nagyrésze annyira kihangsúlyozta a szabad kéz politikájának szükségességét, hogy a konferencia megkezdése előtt csak egy szilárd pont volt, francia-olasz szövetség. Párizs ideges volt, de aztán lemondón mosolygott és „kettős trónnak” gunyolta a stresai értekezletet.

Ekkor változott meg minden. Göring házassági ünneplését a németek újabb nemzeti győzelmi ünneppé akarták tenni. Azt hitték, hogy Danzigban ugyanolyan többséget kapnak, mint a Saarvidéken, hogy Németország nagy fiának, Göringnek egyéni öröme kerete lesz a nagy nemzeti öröme. Különös, hogy mit nem használnak fel a németek nemzeti propagandára. De akármit is akartak felhasználni, nem sikerült nekik. Sőt. A nemzeti szocializmus nagy veresége Danzigban az angoloknak is megmutatta, hogy a hitlerizmusban több a brutalitás, mint az igaz erő, hogy lehet ellene sikeresen küzdeni.

De egy másik esemény még inkább hozzájárult ahhoz, hogy az angolok is felvették a küzdelmet a németekkel. Az angol delegáció elutazása előtt hadipari körökből azt a hírt lanszírozták, hogy a konferencia sikeretelenségének esetén az angol fegyverkezesek tempóját meg fogják gyorsítani. A fegyvergyárosok igen nagyon siettek és nem érték el céljukat. De ez a hír, amelyet a közutadba dobtak, aztán végleg eldöntötte a stresai konferencia sorsát. Most már életkérdés lett a Macdonald-kormány számára, hogy eredményes legyen az értekezlet, mert közvetlenül a választások előtt nem fordíthatott megint nagy összeget a hadfelszerelésre. A kettős trióból így lett aztán mégis trió. Volt a stresai meglepetés.

A genfi szenzáció pedig az volt, hogy Beck is csatlakozott Németország erkölcsi megbélyegzéséhez, amit Párizsban kitérő örömmel fogadtak. Most már nagy bizalommal tekintenek újból Laval varsói útja elé.

Es sokat jelent Németország egyhangu elítélése, ami onnan is látszik, hogy a német sajtó magánkivül van. Erkölcsi bekerítést jelent ez, amelytől már nincs nagyon messze a politikai és katonai bekerítés sem. Hiábavaló volt Hitler mesterkedése az utolsó pillanatban. Hiába jelentette be csatlakozását a keleti paktumhoz. Jól látták Stresában, hogy ez az állítólagos német frontváltás csak hangulatkeltés volt: csak a megbélyegzés elől akart menekülni lev Hitler, mikor jóakaratot színlent. A keleti paktumból nem kellett és most sem kell neki a szankciókat jelentő kölcsönös segélynyújtás. Ő meg nem támadási szerződés alakítását akarja aláírni a keleti egyezményt, amely csak könnyen megszeghető erkölcsi köte-

éhez... ntjük... gyolt

zetséget foglalja magában. Hitler csak úgy akarta aláírni a keleti egyezményt, új nevén a visztulai egyezményt, ha először minden értékét megfosztotta és ezt is csak azért, hogy elítélését elkerülje. Nem kerülte el.

Mégsem szabad tulbecsülnünk a genfi és stressai eredményeket. Angliának még mindig nincs határozott, végleges felfogása. Anglia csatlakozott ugyan Németország megbélyegzéséhez, de továbbra is külön utakon jár. A világsajtó csak a megegyezésről ír, de ha így homályban maradnánk is, de vannak még most is módszerkülönbségek Anglia és a többi békét védő hatalom között. Anglia csak messziről segít a béke megszervezésében. Így a feladat megoldása nehezebb.

Új békelehetőségek a Dunamedencében. Erre se mertünk volna gondolni néhány hónappal ezelőtt. Mifelénk a Dunamedencében tisztább a helyzet, mint nyugaton. A német általános védkötelezettség bevezetése mindent felforgatott ott és Németországban is megállapították, hogy a háború befejezése óta a németellenes hangulat most a legerősebb Franciaországban. És most hidegen és észszerűen ellenségesek a franciák, nem kiabálnak, mint Poincaré és Clemenceau idején. Laval csendes kitarással készíti elő és köti paktumait és azt akarja, hogy minél kevesebb közbe legyen Németországhoz. Hogy ezt minél jobban kihangsúlyozza, hajlandó mutatkozni továbbra is a légi paktum aláírására, de ennek keretén belül külön légi szövetséget akar kötni Angliával és Olaszországgal.

A Dunamedencében egész más a helyzet, itt, akármilyen paradoxálisan is hangzik, csak jó hatása volt a német általános védkötelezettség bevezetésének. A kis legyőzött

államok őrizkedtek minden megdöglő lépéstől, a hatalmak pedig a német törvényező elhatározás hatása alatt hajlandóknak mutatkoznak engedelményeket tenni katonai téren Ausztriának, Magyarországnak és Bulgáriának. A kisállamok törvényesen jutnának hozzá ahhoz, amit a németek csak megbélyegzés árán érthettek el. Persze ezt az előnyt nem ingyen kapják. Részt kellene venniük az európai béke megszervezésében, olyan felfogáshoz kellene közeledniük, amelyet eddig távol állottak. De valami kis remény van a megegyezésre, mindkét részről adhatnak és kaphatnak, nincs rákényszerítő szó. Annál is inkább várhatunk sikert ezen tárgyalásoktól, amelyek valószínűleg május végén kezdődnek, mert Olaszország is a megegyezést kívánja.

Kis bizonytalanságot csak a bolgár kormányváltozás okoz. Új külügyminisztere van Bulgáriának, de aki felől remélni lehet talán mégis, hogy elődjének békülékeny politikáját ténylegesen fogja folytatni, mert ez a politika eddig csak hasznára volt Bulgáriának.

Új módszer a béke biztosítására. Ahogy a háború veszélye nagyobb lesz, mind hathatósabbak lesznek a békét védő eszközök is. Ha talán nem is a veszély növekedésének arányában. Néhány évvel ezelőtt mindenesetre a Briand-Kellog-paktum is elég volt. Akkor ezzel a szerződéssel a félig naiv, de inkább blöff amerikai felfogás szerint „törvénytelennek” minősítették a háborút. Ma ki gondol már ilyenre? Ma diplomátikus arra gondolnak, hogy nemcsak a háborút kezdő állammal szemben kell lehetőleg meghatározni a legcélravezetőbb szankciókat, hanem a szerződésességükkel szemben is. Nemcsak a háború ellen védekezünk, hanem a háborús veszély ellen is. A stressai konferencián vetették fel a franciák ezt a nagyszerű gondolatot, amelynek alkalmazási lehetőségeit most bizottság tanulmányozza. Ennek a gondolatnak a megvalósítása a béke megszervezési technikának nagyon nagyfontosságú tökéletesítését jelenti. Nemzetközi büntetőjog, államokat büntető jog kifejlesztéséhez vezetne. Nagyon komoly lépés a béke hathatós megszervezésére. Olyan sok volna, hogy nem nagyon remélhetjük megvalósítását. (R. J.)

Negyvenéves a „Jüdische Rundschau“

Gazdag tartalmu jubilaris számot adott ki a németországi cionista hivatalos

Berlin, április 20. A Németországi Cionista Szövetség lapja, a Jüdische Rundschau április 17-én fennállásának 40-ik évfordulója alkalmából 64 oldalas jubilaris és pszichológiai számot adott ki, amelynek tartalma felüli a modern zsidó élet majdnem minden vonatkozását. A németországi és külföldi zsidó kiválóságok üdvözlő irásokkal vagy értékes cikkekkkel vannak képviselve a terjedelmes számban. Üdvözlőkkel felkeresték a szerkesztőket Nachum Szokolov, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke, továbbá dr. Chaim Weizmann, volt Jewish Agency-elnök és a német zsidók letelepítési akciójának elnöke, M. M. Ussischkin, a Zsidó Nemzeti Alap elnöke és dr. I. L. Magnes, a jeruzsálemi héber egyetem kanclárja. A berlini hitközség elnöke, Heinrich Stahl, a Central-Verein elnöke, dr. Julius Brodnitz, Ismar Elbogen professor, Martin Buber, Arthur Ruppin, dr. Semarjahu Lewin, Hermann Struck és mások, továbbá testületi vezetői meleghangú üdvözlőiket tolmácsol-

ják a jubiláló lapnak. A Rundschau egykori újságírói, valamint a Jewish Agency genfi képviselője, dr. Julius Becker, Hugo és Leo Hermann, professor Heinrich Löwe, Frintz Löwenstein és Max Meyer cikkeket írtak. Ugyancsak a Palesztinában élő dr. Arthur Hantke, Kurt Blumenfeld, dr. Felix Rosenblüth és dr. Arthur Landsberg is írtak értékes cikkeket. A palesztinai újjáépítésről Adolf Böhm, a palesztinai ipar mai állásáról Shenker, a mezőgazdaságról Ettinger írtak cikkeket. Dr. Sally Hirsch a németországi cionizmusról, dr. Alfred Klee a cionizmus hitközségeken cím alatt írt értékes közleményt, Bruno Kirschner a zsidó diákságról értekezett. A vallásos cionista mozgalmat dr. Wolfsberg ismerteti. Dr. Joachim Prinz a Getto 1935 címmel írt, Mihail Assaf pedig az arab kérdéssel. A jubilaris újság terjedelmes mellékletet is ad, amely megmutatja a héber és jiddis, valamint a más nyelven írott zsidó irodalom mai állását.

Az Aviva Barisszia konferenciája Alba-lulián

Cluj, április 20. Folyó hó 28, 29 és 30-án rendezte meg az Aviva Barisszia Hitachdüt ez évi Jom haHitachdütjét Alba-lulián. A konferenciát élénk érdeklődés előzi meg és előreláthatólag nemcsak a különböző A. B. csoportok lesznek azon nagyszámban képviselve, hanem az erdélyi cionista élet számos vezetője is megjelenik. A konferencián külön képviseltetni fogja magát a palesztinai zsidó munkásszervezet, egy külön delegátussal, valamint a Barisszia ercei kibucának kiépítője, Walter Eliézer (Naharajim) és Gross Juda (Gedea) személyében. Referátumokat tartanak: Danzig Hillél, Walter Mose, Noel Efrajim, Danzig Tibor, Kemény László, Adler Hubert, Dr. Karpf Ferenc, Gutfried János, Walter Eliézer és Gross Juda. Az ünnepélyes megnyitót Kasztner Rezső héber, magyar és román nyelvű beszédével vezeti be, Danzig Hillél és Gross Juda ismerteti fogják a palesztinai politikai élet legfontosabb problémáit. 29-én este nagyszabású zsidó irodalmi estét rendez a Jom-

haHitachdüt rendezőse, melynek keretében Sándor Nusi (Arad), Danzig Hillél, Gross Juda, Noel Efrajim és Adler Hubert fognak felolvasást tartani. 30-án közös kirándulást rendeznek a JomhaHitachdüt résztvevői a közeli hatagi Háboné chaluctelepre. A különböző hitchabrutokat ezúton hívja föl a Barisszia nősztűje, hogy minél nagyobb számban képviseltessék magukat a Jom HaHitachdütön, mert ezen a konferencián meg tárgyalásra kerülnek a Barisszia és a cionista chaluci élet minden problémái. Az utiköltség, a román husvétii ünnepek miatt 50 százalékos.

— A hollandiai választásokon előretört a náci párt. Párizsból jelentik: Az Ordre attól tart, hogy az előretört hollandiai nemzeti szocializmus el fogja söpörni a többi pártokat. A hrogkereszt a most lefolyt tárgyalmánygyűlési választásokon máris jelentős pártá nötte ki magát.

AZ
UTOLSÓIG

DIANA SÓSBORSZESZ

A görög alkotmányreform értelmében népszavazással fogják választani az elnököket

Athén, április 20. Hírek vannak a kormányról az alkotmányreformot illetően. A törvényhozást a kormány előterjesztésére. A szenátus hatáskörét a képviselőház javára megcsorbítani készülnek.

A spanyol szindikalisták ujra építőipari és közlekedési sztrájkot proklamáltak

Újabb zavargások Spanyolországban

Madrid, április 20. Saragossában szélsőséges zavargók a város négy pontján bombákat robbantottak. Egy halottja és több sebesültje van az explózióknak. A szindikalisták építőipari és közlekedési sztrájkot proklamáltak. Hatvan személyt,

köztük a forradalmi szakszervezetek titkárát letartóztatták.

Madridban a nagypénteki processzió utvonálán is egy petárdát robbantottak fel. Az ijedségen kívül nagyobb baj nem történt. A rendőrség keresi a csinytevőket.

Eltemették Panait Istrait

Mária anyakirálynő fedezte a nagy író temetési költségeit

Braila, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Hatalmas tömeg jelenlétében foyt le péntek délután Brailában a Bellu temetőben Panait Istrate temetése. A román irodalmi élet színe-java megjelent nagy honfitársa utolsó útján és mondott búcsuzató beszédet a Kyra Kiralina világhírű szerzőjének ravatálánál. A temetés — amint azt Istrati végrendeletében meghagyta — egyházi szertartás nélkül ment végbe.

A temetésen megjelent a román írók szövetségének elnöke, Condescu, Trancu-Iasi, D. Cocea regényíró, számos újságíró és az elhunyt író brailai barátai. Mély gyászban jött el Panait Istrati egyetlen élő hozzátartozója: az édesanyja, aki megtörtén és könnyes szemmel állott fia koporsójánál. Hatalmas élővirág koszorúk borították el a ravatalt, amelyek között megható volt egy Nizzából érkezett virágkoszorút, amelyet egykori uccai fotografus barátja küldött Istratinak, annak az időnek emlékéül, amikor még együtt rőták vándor „mütermükkel” Nizza Promenade Des Anglais Bernardját. A koszu szalagján

a következő felírás volt olvasható: Felejtethetetlen barátomnak, Panaitnak, a Promenade des Anglais Bernardi belüli utóda. Braila város nevében Braila megye prefektusa búcsuztatta a nagy halottat, többek között mondván, hogy Braila város, Istrati bölcsője, soha nem akar megválni nagy fiától, aki olyan meleg szeretettel festette meg szülővárosát. A román írók szövetségének nevében Al. O. Teodorescu tartott hosszú és meleghangú beszédet. A Pen Club romániai szekciójának megbízásából Jon Sân-Curgiu egyetemi tanár beszélt, aki ismertette Panait Istrati munkásságának jelentőségét és arról a dícsőségről szólt, amelyet a nagy író szerzett a román nemzetnek.

A késő délutáni órákban ért véget a temetés és azután új egyedülálló sirhand domborult a brailai Bellu temetőben, amely friss hamvas virágokkal borítottan fogadta magába a román irodalom világhírű képviselőjét.

A temetés költségeit Maria anyakirálynő fedezte, aki életében is pártfogója volt a jelenkor legnagyobb román írójának.

Meggyőződött-e már?

arról, hogy fehérneműt legolcsóbban a készítőnél vehet. Tavasz és nyári divat-ujdonságok a legnagyobb választékban méret után készülnek.

Woja
CLUJ,
Cal. Reg. Ferdinand 65.

férfi
fehérnemű
üzem

Tekintse meg kirakataimat.

Vidékre mintát küldök.

Heves küzdelem

Prága, április 20. Párt központi bizottság határozta, hogy a Cseh Szocialdemokrácia értelmében a szociálisták mandátumot Párt számára. Egyetemes mandátumot prágai ügyvédnek, a szlovák törvényhozásnak, a munkácsi hébernek ajánlották fel.

Bevezet

Raffiaülsze

Targu-Mures, ápr. 20. (Az Uj Kelet tud.) A cluji gazdalmával egyidejűleg bevezetése ellen, a nagyobb titokban bevezetése ellen, amely méltán súlyos és iparosokat. A rendelkezésnek van. Évekkel ezelőtt idejében is fennak a bevezetési tiltást olyan forrásból illetéknél alkalmazzák, azaz Most, amikor új ménybe ezt a lehe reszi kereskedők és jelentkeztek az ip

Hétezerhatszáz új certifikátot kapott a Jewish Agency

Nagy csalódást keltett a palesztinai kormány szűkmarku certifikátosztása. A revizionisták bojkottot hirdettek meg a rékel-kampány ellen. Senki sem kért pezszachi segélyt Tel-Avivban. Varróba küldték az összegyűjtött pénzt

Jeruzsálem, április 20. Az április—október között, amely a következőképpen hangzik: bari certifikát-sejül kérdésében már hétezer hármaszáz ötvenöt a tárgyalások a Jewish Agency és a palesztinai kormány között. Néhány nappal ezelőtt az a hír terjedt el, hogy a kormány 8500 certifikátot adott erre a félévre, amelyből 500-et a múlt fél-évre sejül pótlékaul utal ki. Mint a Zsidó Távirati Iroda jelenti, a hét folyamán a palesztinai kormány döntött a félévi sedul-ról és pedig olyképpen, hogy 800 certifi-kátot engedélyez erre a félévre, olykóp-pen, hogy 400 certifikátot a saját céljaira tart fenn. Így a Jewish Agency 7600 cer-tifikátot kapott. A kormány a saját részé-re fentartott 400 certifikátot olyanoknak szánja, akik a kormánytól állampolgár-ságra pályáznak. A múlt évben megtör-tént, hogy ezekből a certifikátokból a kormány egyiptomi araboknak is adott. Hogy ezuttal a visszatartott bevándorlási engedélyekből csak zsidóknak fognak-e jut-atni, arról a Zsidó Távirati Irodának nincs értesülése.

A legutóbbi félévre a kormány, mint ismeretes, 9700 certifikátot szavazott meg, amelyből azonban 2200-at illegális bevándorlók és turisták utólagos legalizálási céljaira tartott fenn. A fennmaradt 7500 bevándorlási engedélyből 450-et tartott saját céljaira vissza a kormány úgy, hogy a múlt év októberében a certifikát sejül-ből 7050 darab jutott a Jewish Agencynek. A jelenlegi certifikát szám így 550 darab-bal nagyobb, mint az ezt megelőző, mind-azonáltal a Jewish Agency köreiből általá-nos elégtelenséget keltett a certifikátok száma. A múlt félévben 18600 certifikátot kért az Agency és csak 7050-et kapott. A jelenlegi félévben a fenti követelés nem-hogy fennállna, de kétségtelenül még több munkásra lenne szüksége a palesztinai gaz-dasági életnek.

Cionista körökben számolnak azzal, hogy rövid időn belül a kormány újabb pótlék-kal fogja kielégíteni a Jewish Agencyt. Az a körülmény pedig, hogy a kormány ezut-tal illegális bevándorlók és turisták részé-re nem tartott fenn certifikátokat, azokat a híreket erősíti meg, hogy György angol király 25 éves uralkodásának évfordulójára valóban amnesztiát adnak az „illegális” bevándoroltaknak. Ez az amnesztia hozzá-vetőleges számítás szerint 60—70 ezer zsi-dó bevándorlót helyezne jogaiba.

Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a revizionistáknak az Actions Comi-té jeruzsálemi ülésén elfoglalt álláspontja, mely szerint nem vesznek részt a 19-ik cion-ista kongresszuson, csak a pártra vonat-kozik, nem pedig egyénekre. Ezzel kapcsolatban a revizionista vilá-gszövetség párizsi központja nyilatkozatot

Határozatunknak ez a beállítása tel-jesen hamis. A revizionista exekutive ha-tározata nemcsak a kongresszusi választá-sokon való részvétel megtagadását jelenti, hanem egyben a megindítandó sékel-kam-pány elleni erős bojkottot is. A revizionis-ta exekutive megtiltja minden revizionistá-nak, hogy sékelt vásároljon; ebből követ-kezik, hogy a kongresszusi választáson va-ló egyéni részvételtől sem lehet szó.

Megbízható körökből nyert értesülés szerint a Palesztina kormány mérnök-el utasítást kaptak egy nagy jaffa—telavivi kikötő terveinek elkészítésére. A kormány utasította a mérnököket, hogy a terveket a lehetőség szerint leghamarabb készítsék el, hogy az mielőbb a londoni gyarmattügyi hivatal elé kerülhessen. A kikötő építésé-nek megkezdési idejét még nem hozták nyilvánosságra.

A Bialik-napok megkezdésekor művészi és kulturkiállítás nyitottak meg Tel-Aviv-ban, amely a Bialikra vonatkozó személyes emlékeket tartalmazza. Ezeket az emléktár-gyakat különböző országokból, így Ausztriá-ból is, ahol a nagy költő utolsó napjait élte, küldték Palesztinába. Többek között a bécsi Auersberg-szsanatóriumnak arról a szobájá-ról is vannak felvételek, ahol Bialik meg-halt. A kiállításon van Bialik híres séta-pálcája is, amelyet egyszer elvesztett és meg is énekelt és amelynek megkeresésében annak idején egész Tel-Aviv résztvett. Dr Rothblum Dávid és M. Ungarfeld Bécsből sok Bialik-levelet, amelyben a nagy költő általános zsidó érdeklődése problémákat érintett, bocsátottak a kiállítás rendelkezésére.

Tel-Avivban, ősi zsidó szokás szerint, a jótékonyági intézmények gyűjtést rendez-tek a nélkülöző zsidók peszachi felségéye-zésére. A pár napi gyűjtés eredményeként a hitközség háromszáz fontot kapott kézhez, hogy szegény zsidóknak pászkaszükségleteit ebből fedezzék. A virágzó Tel-Avivban azonban egyetlenegy ember sem akadt, aki a hitközséghez vagy a városi tanácshoz segélyért fordult volna. A telaviviak erre úgy határoztak, hogy az egybegyűjtött ösz-szeget a városi hitközség rendelkezésére bo-csátják, kizárólag szegény zsidók peszachi támogatása céljából.

J. L. Goldberg, az ismert palesztinai cion-ista vezér huszonhárom dunam erdősített területet ajándékozott Tel-Aviv városának városi park létesítése céljából fiának, Ben-jamin Goldbergnek nevére. Benjamin Gold-berg, aki 1929-ben az arab zavargások ide-jén a zsidó önvédelmi csapatok tagja volt, a csatározások során halálát lelta. J. L. Goldberg a városi parkon kívül évi 50 fon-tos stipendiumot ajánlott fel a héber egye-temnek.

Ujabb halálos repülő-szerencsétlenség Bucurestiben

Ion Crăciun őrnagy lezuhant és meghalt

Bucuresti, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap délután a piperai repülőtéren halálos szerencsétlenség történt. Ion Crăciun őrnagy egy Sat-gépen repült a tér fölött. Leszállás közben, mintegy 100 méternyire a földtől, a gép hirtelen elvesztette a sebességet és le-zuhant a földre.

A repülőgép teljesen összetört, a pilóta is szörnyethalt. A szerencsétlenség igen mély hatást keltett a tisztikarban, amelynek a szerencsétlen őrnagy kedvelt tagja volt. Meg-indult a vizsgálat a katasztrófa okainak ki-derítésére.

A divat utolsó újdonságait reklámárban kaphatja

DOBROTA új divatruházban P. Unirii 17.

CHAT NOIR

A megtévesztő tavasz, amely Ön körül árad és lényét nimbuszával övezi. „Szép, mint a tavasz”. Elképzel ennél bájosabb hódolatot? Képzeld el, hogy a hölgyek minden passziója arra irányul, hogy eltanulják azokat a titkokat, amelyek a férfiakat ilyen bókokra ihletik.

- Diéta, masszázs, sport, szépitőszerek, eredeti frizura, mindmegannyi eszköz, amelyek csak arra szolgálnak, hogy megszerezzék az Ön számára, Asszonyom, azt a felbecsülhetetlen értékű adományt, amelyet a franciák, az udvariaság és elegancia mesterei e szóval fejeznek ki: „LA FRAICHEUR”.
- Ezt a szót nehéz lefordítani. Semmi sem fejezi ki azt az érzést, amelyet ennek a szónak az értelme rejt. Kivéve a Lady által illatosított „CHAT NOIR” kölnivizet, amely az illatszergyártást a művészetek legmagasabb régióiba emeli.
- Abban a kis és komplikált szépség-arszenálban, amelyet az Ön buzdórája jelent, CHAT NOIR mindig a diszhelyen áll. Gyöngye bedörzsölés Chat Noir-ral. Illatár, telve a tavasz frissességével, amelyet parfümjé áraszt, lényének új bájjá, új varázserőt, frisséget kölcsönöz.

EAU DE COLOGNE

Chat Noir
Lady

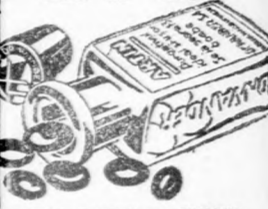
NYÉR

csak nagyon fáj, és kellemetlenem

ZÉLYES IS!

an egyének, akiknek aranyere már haladott stádiumban, gyakran szenved. E vérzések az a kemény szék- és szakadásokat mindig nyitottak szabad az ut-bé. E vérzésnek ha könnyű, meg-ről gondoskodunk, jobban megfelel az g esetén lefekvés N-dragée reggelre azonos székletet szenvedők ideális

TIN

z a terv azonban

zép-Európa Kupa róból jelentik: A tságának ülésén a tban mondták ki, ddőleg résztvehet a elmében. A továb- y a Kupa idei kiiz- dik.

öntőjét május 1-én ngária—Kispest és atai között. A dön-

(0:0) arányban le- n Kupa mérkőzé- Tricolor csapatát. ifikálta magát a soosan a bucaresti ik.

alamaren eldöntésre végződött mérkőzést azt megirtuk — a ással tegnap foglal-nokság bizottsága, y a Törökvis egyik nem játszhatott, a hegemmisítette, an- aránnyal a Phönix

ság báija. A Tempo április 21-én este iparkamara diszter- vez. A bál sikere a való tekintettel biz-

gol bajnok, London- kiódés mellett ren- az országos asztali- érflegyesben Barna 21:17, 23:25, 22:20. Szabados ellen. A Szabados külön ver- mban is Barna lett Sears-sel. A vegyes- e Osborne volt, a ren verték a Szaba- edményt összegezve, et, Szabados három

aria jelenleg külföl- válogatott játékosá aapestre és újból el- sülésében.

k Aludon. Az ural- zeretnek örvendő askereskedőt és De- donost a kereskede- meik elismeréséül a talyu rendjével tűn-

Széder estén...

Harmincöten egy családi széderen. A kakas, a kecske és a kutya.
A hegyelet és a turós

A pészachi ünnepnapok ezidén hagyományos bensőséggel és csendes bizakodásban teltek. Alig volt zsidó ház, amelynek gazdái ne gondolkodtak volna széderről. Csak a zsidó közösség érzelmi világától teljesen elrugaszkodott emberek nem törődtek a szép ősi szertartással. Clujon a progresszív családok egy része a Salom Klubban tartotta a szédert, ahol az első este Rózsa Mór, a második Kelemen Bernát rendezte a ceremóniákat.

A templomok telve voltak; a kongresszusi hitközség temploma is, ahol prédikációk és szép kórus fokozta az áhitatot. Gyönyörű ének hangzott az ortodox templomban, amely az esti és muszaf-istentisztelet alatt zsufolással megtelt.

A széderek közül bizonyára legemlékeztetesebb volt Pál Leopoldé, aki feleségével és egyik fiával jött haza Palesztinából. Fia Amerikából ment Erec Jiszraelbe, ahova elhált feleségét szállította. A megboldogult hitvesnek ugyanis az volt a kívánsága, hogy a Szentföldön temessék el. Miután ezt a kívánságát a férj hűségesen teljesítette, szüleivel együtt eljött Clujra, hogy itt tartsa meg az ünnepeket. Pál Leopoldék széderjén vagy harmincöten vettek részt az öreg ur gyermekei, unokái és dédunokája is, aki a „ma nistanót” kérdezte.

E sorok írója két széderen vett részt. Az egyiket egy kedves szefárd családnál töltötte s ahol — persze széder után — a következő feljegyzésre érdemes apróságokat hallotta:

A cluji ortodox és szefárd hitközségek közötti egyenetlenség idején az ortodox hitközség átküldött a szefárd főrabbihoz, Halberstam urhoz, egy beretvált arcú, népszerű és jó humorú ügyvédet, aki jól tud jiddisül. Az ügyvéd igyekezett legjobb humorával befolyásolni a fiatal rabbit, aki azonban tárgyilagos hívősséggel hallgatta meg az ügyvéd szellemeskedését.

Amikor azután reákerült a sor, a következőképpen parirozott:

— Mielőtt az ön előadására érdemben válaszolnék, engedje meg, hogy egy midras-beli példázatot mondjak el.

— Ezt szeretem — mondotta az ügyvéd. — Tudtam, ha idejövök, tanulni fogok.

— A midras azt mondja valahol — folytatta a rabbi —, hogy az állatvilág három szemtelen tagja jött egyszer egy bölcshöz, akinek ítélnie kellett volna fölöttük: a kakas, a kecske és a kutya. A kakas ellen az volt a vád, hogy míg gazdája jól tartja, ő a hajnali órákban szemtelenül felzavarja kukorékolásával. A kecske ellen viszont az volt a panasz, hogy nem érzi jól magát a saját társaságában, hanem a tehének közé megy. Mindig a tehének előtt lehet látni, holott hasznosság és termet tekintetében sokkal mögöttük áll. A kutya ellen az volt a kifogás, hogy mindenkit megugat, azt is, aki enni ad neki. A kakas így mentegette magát: „Talán hálátlanság tölem, hogy kora reggel kiáltok, de én erről nem tehetek. A nap felkel, a természet ébred és belőlem valami nagy, érthetetlen lelkesedés tör ki. Bocssásk meg nekem ezt, hiszen akaratlannul történik”. A kecske ezt mondotta: „Igaz, hogy jelentéktelen és nem igen hasznos állata vagyok Istennek, de hiába! Felkészített szakállal, tehát adott egy kis tekintélyt. Amikor nem engedem, hogy a tehének előttem járjanak, akkor én csak élek ezzel a tekintéllyel.

Amikor a kutya ezt hallotta, kutyamódrá csomfordált. Nem talált semmi mentő körü-

ményt magára.

— Látja, ügyvéd ur — fejezte be a rabbi — ezért hallgattam én és ezért nem kivánom az ön közvetítését. Önnek nincsen se szakáll, se zsidó lelkesedése. Ön csak össze-vissza eszik tréflit és kósert, mint a harmadik állat. Szívesen beszélgetek el magával akármilyen témáról, de közvetítőnek ilyen ügyben nem fogadhatom el.

Az ügyvéd azóta jó barátságban él a rabbi-val, de közvetíteni nem megy többé hozzá. Egy szefárd zsidó a szédernél, emlékeztetésül a zsidó kivonulásra, balyut vett a hátára és fel és alá sétált a kivilágított szobában. A háziur ezt meglátta az ablakon és sietve bement hozzá.

— Nem bánom, ha csomagol és megy, de előbb fizesse ki a házbért.

— Kérem, hagyjon magamra, — felelte a zsidó. — Nem látja, én most Egyiptomban vagyok. Az ember ott van, ahová gondol. Gondoljon maga is, miút én, arra, hogy kifizetem a házbért.

A családhöz járt egy nagyváltó ember. Egy alkalommal olyan napon vizitelt, amikor a templomban „mazkirt” mondtak. Ilyenkor tudvaleg nem szokás reggelit enni, legfeljebb üres kávét. A mi emberünk azonban jóízűen ivott egy deci snapszot, bekebelezett vagy három turóst és megivott két csésze kávét. A házigazda tapintatosan megjegyezte, hogy ilyenkor mégsem illik a gyomrot megtölteni.

— Ha maga tudná, hogy a megboldogult anyám hogy szeretett engem, akkor erre nem figyelmeztetné. Képzelmé csak, amikor gyerekek voltam, emlékszem, ha egy piskótát megettem, az anyám úgy örült, hogy szinte a hetedik menyországban volt. Gondolja

Elmozdították a targumuresi iparkamara kisebbségi kormánybiztosát

A liberális Bürger Albert sem megfelelő Dandea polgármester urnak

Targu-Mures, április 20. (Az Új Kelet tudósítójától.) Néhány hónappal ezelőtt részletesen beszámoltunk arról, hogy a targumuresi kereskedelmi és iparkamara, amely az ország összes hasonló intézményei között a legjobb hírnévnek és presztízsnak örvend, válságba jutott.

Negyvennégy évi fennállás után először a kamara költségvetését deficittel volt kénytelen zárni. Ezt a szomorú helyzetet természetesen sok olyan körülmény előzte meg, amelyről már beszámoltunk. Megállapításaink akkor is és most is, egy újabb tragikus esemény kapcsán oda konkludáltak, hogy a targumuresi kereskedelmi és iparkamara, érthetetlenül, nem állhat már hivatása szerint a kereskedelmi és ipari érdekek szolgálatában, hanem akarva, nem akarva a politika eszköze lett.

Ezt a megállapítást támasztja alá az a rendelkezés, amely ma érkezett táviratilag

a targumuresi kereskedelmi és iparkamarához.

A táviratban azt közölte röviden a kereskedelmi és ipari minisztérium az iparkamarával, hogy Bürger Albert nagyparost és gyárost, aki mint kormánybiztos működik a targumuresi kereskedelmi és iparkamaránál, leváltja és helyébe Opreanu Nicolae helyi kereskedőt nevezi ki. Bürger Albert csak mint az interimár-bizottság egyszerű tagja szerepelhet tovább a kamaránál.

A távirat érthető meglepetést keltett nemcsak a kamaránál, de az érdekelt gazdasági körökben is.

Érthető a meglepetés — hangsúlyozzuk azért, mert Bürger Albertet, tíz évi működés után fosztották meg attól a tisztségtől, amely őt méltán megillette, annál inkább is, mert azelőtt évekig volt az iparkamara elnöke és ebben a minőségében is, de később, mint kormánybiztos is a targu-

Szintén ilyen tevékeny?

Munkája, ami azelőtt szórakozást jelentett Önnek, egy idő óta nehezebbé esik. A máskor annyira biztos emlékezőtehetsége cserben hagyja; látása meggyöngyül, időnként szédülés fogja el, lábai felmondják a szolgálatot, munka közben elvezíti gondolatmenetét és pihenni szeretne.

Minden bajok egy és ugyanabból az okból származnak; szervezete nem működik többé normálisan. A szervezeti mérgek és a mérges anyagcsere-végtermékek ellepik a test szöveteit, a vért és az egész szervezetet. Azonnal meg kell tisztítani szervezetét! Ezenkívül észreveheti, hogy a reumatikus-, a köszvényes- és az ischiaticus rohamok, ha nem is véglegesen, de ideiglenesen rokkantté teszik. Hogy megelőzze ezen bajt, szükséges, hogy a vére részére kifogástalan leszürodést biztosítson és, hogy a páratlan hatású URODONAL segítségével a szervezetében felhalmozódott mérgeket eltávolítsa.

Minden este vegyen egy kávéskanál URODONAL-t egy pohár vízben feloldva. Ezen belső mosás visszaadja erejét és tevékenységét. Újból az ezelőtti egészséges és bizakodó emberré válik.

Dr. S. Gallico, Saragusból, beszámol azon kitűnő eredményéről, amiket azon betegeknek észlelt, akiknél az URODONAL-t előírta:

„Prakszisomban az Urodonal a legjobb eredményeket adta. Ezen gyógyszer nem veszélyes, mint pl. a salicylsav vagy colchicinum, amik, tudvaleg, károsak a szervezetre. A diatesis kifejlődését megakadályozó képessége igen nagy, ugyiszintén a májra kifejtett hatása, aminek következtében ezen szerv mérskéltlen állítja elő a hurgysavat. Feloldja a lerakódott köveket és biztosítja azoknak a vesék útján való eltávolodását”.

KAPHATÓ GYÓGYSZERTÁRAKBAN ÉS DROGÉRIÁKBAN.

meg, egy ilyen reggeli után, amikor lenéz a magasból, milyen öröme lehet szegénynek! Nem a hetedik, hanem a huszadik menyországban érezheti magát.

Miután megmagyarázta, gyorsan bekapott még egy turóst és sietett a templomba, nehogy a mazkirt lekésse.

(sz.)

muresi kamara belső ügyeinek legjobb és leghatékonyabb ismerőjévé vált, akinek leváltása súlyos veszteséget jelent ennek az intézménynek az életében.

Bürger Albert, az igazságtalan módon eltávolított kormánybiztosnak esetében, aki valaha vezetőszeretetté vált a székely főváros, de Erdély közgazdasági életében is, ez a rendelet rendkívül tanulságos.

Bürger Albert közismert ugyanis az erdélyi közvéleményben liberális kapcsolatairól. Mondhatni belső barátságot tartott fenn annak idején Tancred Constantinescuval, de a jelenlegi kormányban is előkező kapcsolatai vannak.

Ezek a kapcsolatok érvényesülni látszottak akkor is, amikor a liberálisok átvették a hatalmat. A helyi hatóságok fejéi a targumuresi kereskedelmi és iparkamara összetételében történendő változásokat, az interimár-bizottság személyi összetállítását ugyanis Bürger Alberttel beszélték meg s az ő részvételével jött létre az első és most utolsó a második interimár-bizottság is.

Most azonban, hogy a mór megtette kötelességét, a mór mehet — vélik az illetékes faktorok és minden politikai és gazdasági tradíciót felruga Bürger Albert személyével kapcsolatban, kiserélték...

Bürger Albert és a kisebbségek szomorú tapasztalatokat szerezhettek ebből az esetből: kifolyólag a többségi pártokkal való közreműködést illetően. A tanulság azonban minden esetben és így most is későbbre válik közismertté...

(b. b.)

STEFAN ZWEIG: Rottendami Erasmus diadala és bukása

A világhírű író legmélyebb és talán legértékesebb műve. A Luther-korszakban dúló szellemi harc: a fanatizmus és humanizmus küzdelme a tárgya és ahogy olvassuk, ráeszmélünk, hogy azok az idők kísértetiesen hasonlítanak a maiakhoz. Izsékes egészségkönyvben 153 lej Lepagenál Cluj. Posta utánvétellel.

Férfi divatkalapok

legolcsóbb beszerzési forrása.

Már 100 leitől

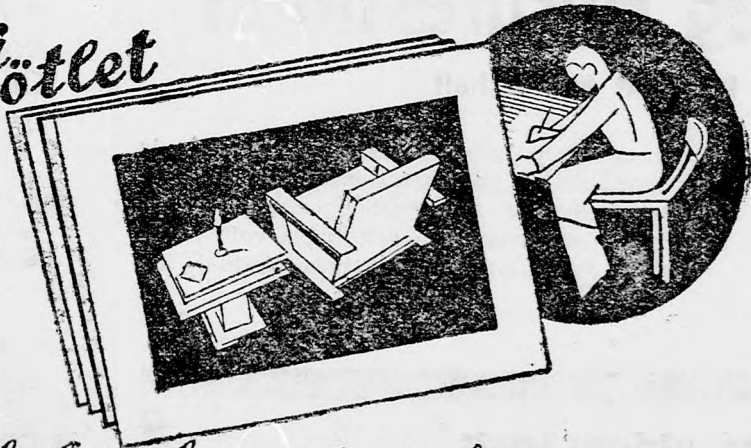
kezdve. Minden modern színben és formában.

Weisz Siegfried

„Kalap-Ház”-ban

Cluj, Calea Regele Ferdinand 10. szám. Kérem kirakatalimat megtekinteni!!!

1000 művészeti

kell az izléses lakás berendezéséhez
Kérjen ajánlatot tőlünk s mi megteremtjük
Önnek az igazi otthonot, amire mindig vágyott

SZÉKELY ÉS RÉTI

BUTORGYÁR R. T.
TARGUMUREŞ-BRAŞOV-BUCUREŞTI.

Heinrich

szappangyár

ul reklám üzletét megnyitotta

N eme randulul 4 alatt

Toalet szappanok,

kőlinik,

puderek,

krémek

Vevők mintákat kaphatnak

Az o

Két évvel ezelő volt a cionista társulat közötti sikeres csaknem 4 éves portot reorganizáció kulturkört is megidézszármazott jell Sámuel elkeseredő héberül beszélő cionistához mostoha gyermekének az aránytalanul rendelkező város tura. Szavai nem ott mindjárt nével megalakult a cióba lépett s az tagdíjakból 1934 főből álló ingyenes szervezhetett, me képzett dr Rosen kurzus több hóna ként kultur összi időközben megsz 1934 őszén erős s a hebraizációs n lett kiépítve. A sz kesedése lángot s szivében, a Héber rübbé lettek s okt kájának eredmény halgató jelentkező pig is, a héber tá dőse a legkiválóbb történelem s ezeknek se az év végéig s érdekes, hogy a sze nő és nem va ábitom, hogy ez a eredménye, mert

A

A héber nyelvne dőse az utolsó 50 nyelvből teljesítmén keresztül a héber médium volt. Szerbi iskolákban tanmekek olvashassák imákat és áldások és hogy követhess nagórában és tan dalmat. Tudósok zős nyelvük néha héber nyelven; de nyelvnek, mint ék használására. Az azt tartotta, hogy használatát valósg amikor az újjaéle lenzélkel találta

Nehéz volna me indult meg az új zolt működik itt k ható csak egyetlen tanuja a zsidók amely hosszú ideg keket érintetlenül badság mozgalma visszatérés áramla musának reakciója Ezek az új mozg radtak hatás nélk vágy, hogy össze nek a bilincseit é proféták tisztább ték a multjuk n friss megihletődés lataikat és vágya kifejezni.

A mozgalom N Mendelshon Móze erősebb gyökeret Keletheurópában, a A klasszikusokhoz a modern héber iz zett.

Az első világi ek voltak és a k az ősi földhöz s való visszatérési A minthogy termé

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

Az oradeai héber kör működése

Irta: Dr. Markovits Ignác

Két évvel ezelőtt, decemberben nagy örömmel volt a cionista táborban: nemcsak a helyi cionisták között sikerült a békét helyreállítani s csaknem 4 éve teljesen inaktív cionista csoportot reorganizálni, de ugyanakkor a héber kultúrkört is megalapozni. Egy Cernautiból ideszármazott lelkes hebraista, dr. Rosenstock Sámuel elkeseredetten panaszkodott néhány héberül beszélő cionistának, hogy mennyire mostoha gyermeke az oradeai cionistának — ennek az aránlyag nagyszámu zsidósággal rendelkező városnak — a héber nyelv és kultúra. Szavai nem maradtak hatástalanul s ott mindjárt néhány lelkes ember segítségével megalakult a Héber Kör, mely rögtön akcióbá lépett s az alakulásnál befolyt csekély tagdíjakból 1934 január elsejére már egy 25 főből álló ingyenes héber tanfolyamot is megszervezhettek, melynek vezetője a kitünően képzett dr. Rosenstock professzor lett. Ez a kurzus több hónapig tartott és közben hetenként kultur összejöveteleket is rendezett. Az időközben megszapordott helvaista gárda 1934 őszén erős megszervezési akcióba lépett s a hebraizációs munka így szélesebb rétegben lett kiépítve. A szervezők ügyszeretete és lelkesedése lángot gyújtott az oradeai zsidók szívében, a Héber Kör gyűlései egyre népszerűbbé lettek s október 5-én a Kör lelkes munkájának eredményeként 5 kurzuson már 250 hallgató jelentkezett s vesz részt a mai napig is, a héber tanfolyamon. Ezeknek működése a legkiválóbb pedagógusok vezetése alatt történik s ezeknek a kurzusoknak a működése az év végéig anyagilag is biztosítva van. Érdekes, hogy a hallgatóság legnagyobb része nő és nem vagyok szerénytelen, ha azt állítom, hogy ez a Wizo kulturmunkájának eredménye, mert a Wizo héber kurzusokat

tartott fenn még a Héber Kör megalakulása előtt. Feig Lázár elsőrendű pedagógus vezetése alatt.

Időközben a Héber Kör affiliáltta magát a tel-avivi Brith Ivrit Olamith központjával, mely ideiglenesen az oradeai csoportot nevezte ki erdélyi központnak, amit a KIB is jóváhagyott. A BIO ezidei május havi világkonferenciáján az oradeai csoportot két delegátus dr. Deutsch Elemér és Ráth Efraim fogják képviselni. Az oradeai BIO csoport mind- ezzel nem érte be, hanem belső hebraizációs munkát is folytatott, melynek eredménye, hogy már a héber könyvtár alapjait is lerakta és több palesztinai újságot járát. A héber munka eredményének legszebb bizonyítéka volt az az előadás, amit Smolensky halálának 50 éves évfordulóján rendezett. Ezen em- lékünnepe ly fényesen bebizonyította, hogy Oradea már nemcsak fényes héber tanterü- ket, de kitünő héber előadókkal is rendelkezik és a héberül tudók száma oly nagy, hogy egy ilyen héber kultur előadást zsúfolt terem hallgatott végig. Dr. Markovits József kifogástalan héber megnyitója eklatáns bizonyítéka a BIO eredményes munkájának. Ő is egyike az 1934 kurzus legteljesebb tanítványainak.

Kétségtelen, hogy a Héber Kör megalakításának legfőbb érdeme dr. prof. Rosenstock nevéhez fűződik, de ezen munkának tovább fejlesztése s a mai helyzet elérése kiváló és értékes munkatársainak Feig Lázár pedagógusnak, dr. Markovits József ügyvéd és Teller Jakabnak érdeme, akik a mai napig is vezetik és irányítják a mozgalmat.

Az oradeai BIO-nak további hasonló munkaköredvet kívánok és a többi erdélyi cionista csoportoknak is ehhez hasonló lelkesedést és ügyszeretet.

A héber nyelv ujjaéledése

Irta: Lady Erleigh

A héber nyelvnek élő nyelvvé való ujjaéledése az utolsó 50 évszázad egyik legjelentősebb teljesítménye. Számtalan nemzedéken keresztül a héber nyelv csupán csak vallási médium volt. Szent nyelvvé lett, melyet rabbi iskolákban tanítottak, hogy a zsidó gyermekek olvashassák és megérthessék a napi imákat és áldásokat, melyeket vallásuk előír és hogy követhessék az istentiszteletet a zsinagógában és tanulmányozhassák a szent irodalmat. Tudósok, akiknek nem volt más közös nyelvük néha leveleztek vagy társalogtak héber nyelven; de senkinek gondolt a héber nyelvnek, mint élő nyelvnek az általános használatára. Az ultra-ortodox gondolkodás azt tartotta, hogy a szent nyelvnek ilyen használata valóságilag istenkáromlás volna és amikor az ujjaéledés megindult igen erős ellenlélekkel találta magát szemben.

Nehéz volna megmondani hogyan és miért indult meg az ujjaéledés, mert annyi tényező működik itt közre, hogy nem tulajdonítható csak egyetlen egynek. A múlt század tanuja a zsidók emancipációját egyidejűleg, amely hosszú ideig a kelet-európai zsidó tömegek érintetlenül hagyta, jöttek a nagy szabadság mozgalmak és a természethez való visszatérés áramlata, amely a mult romantizmusának reakciója volt.

Ezek az új mozgalmak a zsidókra sem maradtak hatástalanok; feltámadt bennük a vágy, hogy összetörjék a rabbinikus hébernek a bilincseit és hogy visszatérjenek a próféták tisztább nyelvéhez, szükségét érezték a mult nagy irodalmából merítendő friss megihletődésnek és egyben saját gondolataikat és vágyaikat őseik nyelvén kívánták kifejezni.

A mozgalom Németországból indult el. — Mendelssohn Mózes időjén anélkül, hogy itt erősebb gyökeret vert volna. Innen elterjedt Kelet-európában, ahol gyorsan kivirult a mag. A klasszikusokhoz való egyszerű visszatérés a modern héber irodalom kifejlesztéséhez vezetett.

Az első világi irások héber nyelven költöttek voltak és a költemények minden előtt az ősi földhöz és a természet szépségeihez való visszatérési utáni vágyat fejezték ki. Amint hogy természetes is volt ez egy nép-

nél, amely hosszú ideig városi életre volt kárhoztatva, a föld, a szabad ég utáni vágyakozás a természetéről szóló költeményekben keres kifejezést. A próféták csodálatos könyvei szintén fölébresztették a zsidókban őseik országa iránti vágyukat, úgyhogy a cionizmus mozgalma együtt jár a héber nyelv ujjaéledésével. A kettő valóban olyan szoros kapcsolatban van egymással, hogy lehetetlen elválasztani, mivel az egyik ösztönzőleg hatott a másikra. A palesztinai első pionerek azok közül kerültek ki, akik héberül tudtak. Azok, akik kimentek, ünnepélyesen kötelezték magukat, hogy csak héberül fognak beszélni ahogy rendeltetésük helyére érkeznek és dacára a nehézségeknek, hogy a nyelv csak részben volt hozzá alkalmazva a mindennapi élet szükségleteihez, megtartották a szavukat, ebben Eliezer Ben Jehuda volt a vezérük, aki a modern héber nyelv atyja. Eliezer Ben Jehuda minden lehetőt megtejt, hogy a Palesztinába jövő zsidókat rábírja a héber nyelv használatára. Ő maga vállalta a modern héber nyelv szótárának összeállításával járó munkát, (melynek már a címét is kikellott találni, Hamilton t. i. a szótár szó a Bibliában nem létezik). Eliezer Ben Jehuda feladatához hű maradt. Noha az orthodoxok elűzték Jeruzsálemből, mégis tántoríthatatlan maradt és példája valamint gyakorlati munkája azt eredményezte, hogy mások is nyomdokaiba léptek. Azt mondják, hogy ő és felesége, csak azért nem tartottak családot, hogy gyermekeik csak héberül beszéljen születésüktől kezdve.

Ez még csak ezelőtt 50 évvel volt így és ma mégis Palesztinában minden zsidó bébi természetesen héberül gagyog, minden zsidó tanítás és oktatás héber nyelven történik és sokan vannak, akik más nyelven nem tudnak és nem tudtak. A hébernek, mint élő nyelvnek a használata valóban fontos volt a nemzet otthon felépítésénél; hogyha nem akarták, hogy Palesztina bábéli toronnyá legyen, úgy nem volt más választás. Eltekintve ettől, a zsidó szellem elvetette azt a gondolatot, hogy mást, mint az ő eredetének vallásának és örvényének a nyelvét használja.

A sikert, amellyel leküzdötték a nehézséget, hogy egy régi nyelvet modern nyelvvé emelték, mi sem bizonyítja jobban, mint az

a tény, hogy a palesztinai mezőgazdasági kísérleti állomás kiad héber nyelvű röpiratokat „a tojó nyukok betegségeiről”, „a tehének meddőségéről”, a „trágyázásról” és egyre jelennek meg a szárnys tenyésztésről és más hasonló kérdésekről szóló füzetek a földművelők használatára. A mindenféle könyveknek a száma, a gyermekek részére készült klasszikusoktól a modern regényig, melyek

naponta fordítottak héberre, olyan nagy, hogy nemcsak a családjaikkal s a legszomorúbb félreértéssel, — sőt megvetéssel is találkoz- tak.

A chaluca

Milyen szép a nők munkája az Ereben! Mindenki bámulattal adózik ennek a munkának, mert csodával határos. Minden asszony és leány ott van a legjobb helyén, ahol találjuk, mert nagyszerűen és tökéletesen tölti be posztját. Ma már így van, de ez nem ment olyan simán. Nekünk a cionizmuson belül is meg van a mi külön harcunk... Keserű és nehéz harc volt ez és bizony a férfiak semmi tekintettel nem voltak a nőkre, ott ahol a kenyérfaragó folyt. Eszük ágában sem volt a szobából és a konyhából a rabszolgaságból kilépni akaró nőt segíteni. Ellenkezőleg, mindent elkövettek, hogy megmaradjanak a négy fal között. Nem kívánták azt, hogy mint egyenlő dolgozó társ álljon a nő a férfi mellé, hanem ahogyan a férfi akarta, vagy természetesen meg kívánták, olyanná válják. Minden, csak nem komoly, dolgozó ember, akivel bizony számolni kell, mert megtud állani a saját lábán is.

Pedig milyen sokat nyertek a férfiak és az egész országépítő munka a nő komoly terem- tő munkájával! A legkiválóbb gazdasági szakértők is elismerik. Artur Ruppín írja, hogy a nők nélkül az országépítés lendülete felnyire haladt volna és a nők komoly munkája nélkül lehetetlen egyetlen kolóniát is elképzelni. A palesztinai település első felében nem is vették figyelembe a nőket. Nem volt alkalmuk tanulni sem, hogy résztvevessenek a kolonizálásban. A Biluisták között volt ugyan pár nő, aki férjéért követte és megmaradt a házi munka szűk kereteiben. Csak mintegy 30 év előtt, amikor a bevándorlás nagyobb méretű lett, indul meg a chaluca táborával a chaluca is és mintegy 20 évre vezethető vissza a chaluca forradalmi kitű- delme és harca a munka egyenjóságáért. Ezek az első bevándorló leányok, akik az Ereccéért való lelkesedésükben elhagyták a

szülői házat, szétéptek tradíciót és minden kapcsolatot a családjaikkal s a legszomorúbb félreértéssel, — sőt megvetéssel is találkoztak.

Lelkesedésüket teljesen félreértették és nemcsak férfítársaik, de asszonytestvéreik is gyanakodó szívvvel, bizalmatlankodva fogadták az Ereben, mint akik letértek az egyenes útról. Szegény chaluca, akik lelkiükben a föld szerelmével jöttek ki, de hogy is jutottak ki a földre egyszerű és kemény földmunkára. Ki vette őket komolyan? A kolonisták, akik arab munkásokkal dolgoztattak akkor- tájt, a világot se vették volna a lelkükre, hogy zsidó lányokat küldjenek az arabok közé, de még azt sem bírták megérteni, hogy chaluca és chaluca dolgozzanak együtt. Lelkes szívvvel kellett vonulniuk a konyhába és háztartásba, ahol valóságos szenvedés várt rájuk. Nem is értették a konyhát, hisz a „könyvek” tapasztalt háziasszonyai sem vették volna sokra. Se felszerelés, se anyag a főzéshez és a szerencsétlen chaluca egész napi fáradságos munkájáért csak szemrehányást és bánatot aratott. Hisz neki is fájt, a fáradt munkások éhesen fektüdtek le, mert nem tudták megenni amit a nyitott, füstös tűzhelyen főzött a semmiből. Nem egy koloniaról megszöktek a leányok végső elkeseredésükben és a szó szoros értelmében sebesre járták a lábukat, míg valamelyik koloniar mezei munkát kaptak. Inkább dolgoztak a mezőn 4 piastertért, mint a háztartásban 8-ért. Egy szent cél és akarat vezette őket. Megtörtént az a felfogást, hogy a nő csak a konyhába és a háztartásba való és éppen olyan produktív részt kívántak a maguk részére az országépítő munkában, mint a férfiak.

(w. n. n.)

A WIZO-konferencia Tel-Avivban

Március 26-án volt Tel-Avivban a közelke- leti kiállítás területén a „Tocereth haarez” pavillonjában a Wizo első palesztinai konferenciájának megnyitása. — Ez a nagyjelentőségű esemény a Wizo munka új fejezetét jelenti: különösen a galuth és a jiluv együttműködése szempontjából. Már a megnyitót is külső képe világszerte jelezte az első Erec Izraelben tartott Wizo konferencia nagy sikerét. Dacára a fáradságos és költsé- ges utnak, a résztvevők száma felülmulta az összes eddigi Wizo-konferenciák résztvevőinek számát. A legnagyobb technikai nehézség, get, a nyelv kérdését úgy oldották meg, hogy a nagy beszédek és beszámolók legtöbbjét héberül tartották, amely újítással a Wizo óriási haladást tett a cionista ideál megvalósításá felé. Érdekes, hogy Rebekka Sieff asszony a londoni exekutive elnöke, a megnyitáson szabad beszédében néhány héber mondat után áttért az angolra, viszont másnap, az első ülésen hatalmas, csaknem kétórás beszámolóját mégis csak héberül, írott szöveg- ből olvasta fel. Úgy ennek, mint a többi beszédnek szövegét, a delegátusok német vagy angol fordításban is kézhez kapták. Maguk a beszámoló, Sieff, Weizmann, Goodmann, Almán asszonyok beszédei a legmagasabb nívón mozogtak és a legtisztább objektivitással vázolták a palesztinai és az európai helyzetet. A konferencia szervezete és adminisz- trációja kitünően működött. Számoltak azzal, hogy a legtöbbben a delegátusok közül először vannak Palesztinában. Epp ezért, rövid információkat osztottak szét, amely a szentföldi fejlődés legfontosabb adatait, a Ke- ren Kamemeth munkájának jelentőségét Hafa- la kiépítését ismertette. A konferencián szük- séges héber szavak jegyzékét is mindenki kézhez kapta. A munkásszervezet gyönyörű albummal lepte meg a konferencia résztve- vőit. „Haén vehajeled” Az anya és a gyer- mek a dusan illusztrált album címe. Művészi

fotografiák mellett világhírű mesterek az anyát és a gyermeket ábrázoló képeit talál- juk benne. Természetesen az eddigi Wizo- munka különböző ágának összefoglaló ismer- tetése is ott volt a delegátusok asztalán. Ar- ra nézve, hogy miként értékelik a női munkát Erec Izraelben, jellemző ez a kis epizód, amely Weizmann üdvözlő beszéde alatt folyt le. Amikor a fotografusok nekiszegezték gé- peiket, Weizmann professzor odaszólt felé- jük: „Ez nem szenzáció, ez komoly munka. Ne zavarjanak!” Dizengoff pedig így fejezte be a kongresszushoz intézett üdvözlését: „Egy francia közmondás szerint, amit az asszonyok akarnak, az Isten akarata”. Ha az egész világot zsidó asszonyai összefogták Pa- lesztina felépítésére, akkor az Uristen az eg- ből is áment mond reá!”

(Tel-Aviv.)

Patai Edith

— Beceleanban megalakult a Wizo-csoport. Dr. Bär Emanuelné meglátogatta Becelean és Hirsch Mártonnéval együtt sikerült megalakítaniok a csoportot. A vezetősség a következő: Schwartz Nándorné, Indig Lázárné és Hirsch Mártonné. Alelnökök: Berkovits Ignác és Kohl Gézáné. Jegyző Grünbaum Arminné, Vigalmi biztos Pollák Lipótné. Választmányi tagok: Brummer Sámuelné, Glück Mórné és Náthán Kálmáné. Az ujon- nan megalakult csoport már egy nagyszerű teastélyt rendezett.

A reteagi Wizo csoport javára Máttyás Herciné lakásán teát adott. Előadást tartott Schwarz Slomo, akit Farkas Mendel Miz- rachi elnök üdvözölt. Végül Máttyás Herczi üdvözlő a megjelenteket és fokozottabb cionista munkára buzdítja őket. A közönség a legjobb hangulatban, a késő éjjeli órákig együtt maradt és a teastélyt úgy anyagilag, mint erkölcsileg nagyszerűen sikerült.

eszik. Hogy meg-
rődést biztosítson
ében felhalmozó-
y pohár vízben
ségét. Ujból az
ekről, amiket azon

a. Ezen gyógyszer-
alévben, károsak a
n nagy, ugyisintén
olton állítja elő a
vesék után való

gyeinek legjobb és
erőjévé vált, akinek
séget jelent ennek
etében.

gaszágtalan módon
ztosnak esetében,
et vitt a székelly fő-
zdasági életében is,
tanulságos.

mert ugyanis az er-
berális kapcsolatai-
rárságot tartott
ered Constantines-
ormányban is előke-

ervényesülni látszo-
liberálisok átvették
tóságok fejei a tár-
és iparkamara ösz-
v változásokat, az
melyi összeállítását
tel beszélték meg s
étre az első és most
imárbiztonság is.

a már megtette kö-
t — vélik az illeté-
politikai és gazda-
Bürger Albert sze-
kicsérélték...

isebbségek szomorú
etnek ebből az eset-
gi pártokkal való
g. A tanulság azon-
gy most is későre

(b. b.)

ZWEIG: Erasmus bukása

éyebb és talán leg-
her-korszakban dúló
mus és humanizmus
hogy olvassuk, rá-
az idők kísértetiesen
oz. Izléses egész-
Lepagenál Cluj. Pos-

ikalapok

ezési forrása.
D leitől
rn szinben és for-
n.

egfried

z"-ban
erdinand 10. szám.
te megtekinteni!!!

Üzenet

Irta: Móse Slánger (Mohár)

(Mint a fiatal palesztinai költők nagyrésze, Móse Slánger (Mohár) is Lengyelországból került Palesztinába, ahol írói munkásságot fejt ki. Móse Slánger a palesztinai olvasókörzönök egyik legkedveltebb írója, aki különösen próza, publicisztikai írásaival arat általános elismerést. Aktív újságíró, aki nyugati kultúrában nevelkedett és ennek a nyugati szellemnek a megteremtéséért harcol a palesztinai közéletben. Itt közölt versét a „Háolam“, melyet Kleinman és Szokolow szerkesztettek 1931-es évfolyamából vettünk.)

Beszélik:
örög hegyekkel viaskodtok,
szőlőkertek alján perdül táncba lábatok
s még Sulamit is, kinek szeme fényes,
vetelek tart... így beszéltek.

S míg ti Sulamittal
ropjátok a táncot,
én itt meredű szemmel,
kivertem kőszálak.
A Kurfürstendamm
lámpapózónák árnya
veti az árnyékát
egy idegen árnyra.
Az aszfalton koppan
patkója lovaknak,
engemet taposnak,
gyermekét a Mul'nak.

Gréthehenről beszéltek?
Szeret, mondja, mégis
szava immár éles,
parancsol és kór is:
Atyja, az örög Kuntz
meghagyta kerekén,
inkább, hogy gyűlöljön,
mint sem, hogy szeressen.
És amint ezt mondja
elkötül a szája,
kilobban szeméből
a gyűlölet lángja.

Fehér keble dombja
remeg a bluz alatt,
lába dobban, ajkán
ize a szavaknak
keserű lesz: méreg,
amint felem rebben:
galázat les reá
eme szerelemben.
Apja, az örög Kuntz,
vén germán remonda
tegnap elővette
és ezeket mondta:
„Azt a sötét zsidót
többé meg ne lássam,
merthogy mind a zsidó
átok e hazában.
Igaz germán leány
fajtalanná válik
ha zsidó betyárnak
a csókjára vágyik.“

Beszélik Grethenről?
Ime már beszéltem...
És most Sulamitnak
forrón üzen vérem:
Mondjátok meg neki,
sorsom jó, csak árva,
senmi a Semmiben —
A viszontlátásra!

(a. h. fordítása)

A Hechaluc történetéből

Az első csoport, mely céljával tüzte ki a zsidó ifjúság szellemi és szakmai előkészítését a palesztinai munkáséletre, Oroszországban alakult a progromok utáni években. Akkor 1881-ben, létesült a „Bilu“. Béth Jaakov löchu vönelcha.

„A biluimok minden tagja, aki betöltötte a 18 évet, három évig kell, hogy felkészüljön a népről és az országért való munkára a munkalégiókban és a mintakolónián, mely az egész közösségé.“ Ez volt a biluimok programjának első tézise. Mi tudjuk azonban, hogy ennek a szervezetnek első alljárói nem voltak felkészülve az erc jiszráéli külső és belső nehézségekre. A mozgalom összemlott és csak a második alljának sikerült kitermelnie azt az embertípust, mely képesnek bizonyult arra, hogy hordozója legyen egy chalucii átrétegződési mozgalomnak.

Ebben az időben ély hatást váltott ki a zsidó ifjúság körében Vitkin felhívása. Mindenki megértette, hogy igaza van, amikor azt írja: „Jertek gyorsan, — Ti erők Izraelben! Ujítsátok meg a biluimok napjait nagyobb erővel és nagyobb akarrattal. Mert még egy kis késedelem — és elvesztünk.“

1905-ben megalakult az első kvuca Odesz. szában, mely a „Hechaluc“ nevet viselte. Más csoportok is alakultak nagy számban, de kevesen voltak közülük elég erősek. Kevesen jutottak el Erec Jiszráélbe és még ke-

vesebben maradtak ott.

Itt is csak a második allija teremtett komoly alapot egy erős galutheli mozgalomra. A munka meghódítása, a zsidó munkás önálló letelepülése, az ölmok begyökereződése a héber kultúrába kihatótt a galuth országaira is.

A háborus évek súlyos megpróbáltatásai nemcsak a Jisvot, hanem a galuthi erőket is megacélozta. Amerikában és Oroszországban szinte egyidejűleg alakul meg a Hechaluc. 1917 májusában ül össze Leningradban a chaluccsoprtok első közös értekezlete. Trumpeldor veszi át a Hechaluc vezetését. Ekkor tudta meg először a cionista közvélemény, hogy a Hechaluc nem szakiskola, hanem az embereket jellemükben is átförmálja.

1917-ben Lengyelországban is megkezdődik a tömegek megszervezése, 1918-ban megalakul az ukrainai Hechaluc... 1918 júliusában megtörténik a magyarországi Hechaluc cso-

portok egybefogadása. S végül 1919-ben, Leningrában összeül az egyesült oroszországi Hechaluc konferenciája. Trumpeldor világnézetit hivatallást ad a mozgalomnak. A Hechaluc legyen az erc jiszráéli munkásbevándorlás élcsapata, mely egy egészséges nemzeti és közösségi alapon akarja felépíteni az országot.

1917-ben megalakult a varsói ideglenes Merkaz. 1919 májusában 1100 chaluc képviselővel összeül az egyesült lengyelországi Hechaluc első konferenciája. Ugyanebben az esztendőben alakul meg a lengyelországi Hechaluc első mezőgazdasági kiképző telepei. Ebben az esztendőben indul el Trumpeldor egy chaluc-csoporttal Erec Jiszráélbe a Hechaluc képviselőiben. 1920 februárjában indul meg a harmadik allija nagy bevándorlása. A határok el vannak zárva. Keleteurórában még ostromállapot van. A chalucok mégis elindulnak és lövészárkokon, a kaukáz-

zusit hegyeken keresztül menetelnek a cél felé, átlélik a román, lengyel, litván határokat, felkapaszkodnak a Feketetenger csónakaira. Sokat meggyilkolnak, sokan megfúlnak közülük.

Ez az allija adta meg a belső erőt a galuthi mozgalomnak. Galiciban, Lettorszában Litvániában és Romániában is rövidesen megalakulnak a chaluc-csoportok. Csehszlovákiában, Ausztriában és Konstantinápolyban is megindul a mozgalom. 1921-ben megalakul a német Hechaluc. 1921 augusztus 12-én összeül a Hechaluc első világtalálkozója. 1923 márciusában Berlinben ül össze a második 1926 márciusában Danzigban pedig a harmadik világtalálkozó. 1930-ban, a Hechaluc negyedik világtalálkozásán (Berlinben) 25 000 tagról szoltak a jelentések. Ma több, mint 100 ezer tagja van a Hechalucnak.

A három zarándokünnep

Irta: Franz Rosenzweig

A három zarándokünnep, melyen egykor mindenki az egész országból a közös szentélyhez vonult, az Egyiptombi való megszabadulásnak, a tiz ige kinyilatkoztatásának és a pusztában való sátorozásnak ünnepe, együttesen a népek, mint a kinyilatkoztatás hordozójának sorsát jelképezi. A kinyilatkoztatás kiválasztott népének sorsszerű utján a kinyilatkoztatás voltaképpen elfogadásának pillanata és napjai köré rendeződnek a húzamosabb ünnepek, melyekben a nép részese a maga hivatására, hogy a kinyilatkoztatás átvevője legyen. Ez a hivatása bontakozik ki néppé való megáldottságának, az átvett örövel a világ pusztaságán keresztül vándorlásának három fokán. A hetek ünnepeinek két napja köré helyeződik el az Egyiptomból való megszabadulásnak és a sátorozásnak nyolcnapos ünnepe. E három ünnepen teszi lépteit az örök történelem azon az úton, melyen természetadta örök talajon, melyet az esztendő alkot a maga szombatnapjaival. Mert csak látszólag emlékezős ünnepek azok; valójában a történelmiség bennük egészen sűrű jelenvalóság és valamennyire áll, az, ami az első minden résztvevőnek szól: hogy úgy kell ünnepelnie, mintha ő maga szabadt volna ki Egyiptomból. A nemzeti történelem kezdete, közepe és vége, a nép alkotmánya, emlékedtsége és örökkelvalósága — ezek a régeinek minden új évjártával, minden új esztendőjével ujjaszületnek.

Valamely népek néppé való megszületése, felszabadulása által melege. Így a nemzeti történet kezdetének ünnepe szabadság-ünnep. Ezért is joggal a szombatnap emlékedtő az Egyiptomból való megszabadulásra. Hiszen a nép körében a szolga szabadságát, melyet a szombatnap hirdert, éppen az tette lehetővé, hogy a nép mint nép Egyiptomból, a szolgaság házából kiszabadult. Továbbá az isteni törvény mindazon parancsolatai, melyek szerint még a szolganak, sőt az idegennek szabadságát is meg kell óvni, ébrentartják annak a tudatát, hogy az istentől elrendelt szabadság a nép körében összefügg a népek az egyiptomi szolgaságból isten akaratára folytán bekövetkezett megszabadulásával. Ilyenképpen a népek megteremtése is, hasonlatosan a teremtés egészéhez, magában hordja a végső célt, a végső rendeltetést, melynek kedvéért történt. Ezért ez az ünnep lett a nép érzése számára legelevenebb a három ünnep között; magában hordja a másik kettőnek értelmét is.

Az estlakoma, a szedés, amelynek a család fő egybegyűjtő övét, az istentiszteleti esztendő számos lakomája között voltaképpen és igazában a főkénti lakoma; az egyetlen, amely elejétől végig istentiszteleti cselekményt mutat és liturgiája így elejétől végig — valósággal ugynevezett „rendje“ (szeder) — szabályozva van. A szabadság szava világlól felette kezdettől fogva. A szabadság lakománál, amelynél mindenki szabad, megmutatkozik abban, ami egyebek között „ez az éjszakát megkülönbözteti minden más éjszakától“: a „támaszkodva“ ülésben; megmutatkozik még elevenebbnél a vendégeknek az anti ksymposionokra emlékedtő asztal körüli letelepedésében, abban, hogy a legzsengebb kora gyermek jut szóhoz és a család fő asztali beszédei hozzája, az ő módjához és értelmi fókához igazodnak. Hiszen az a jele a valódi társalgásnak — szemben minden tanítással, mely mindenkor parancsszóra, sohasem meghitlen folyik le. — hogy annak vonalát éppen a kör széléhez aránylag még legközelebb álló határozta meg; őt még fe kell vonni abba; a testileg jelenlevők közül senkinek sem szabad szellemileg kívül maradnia; a közösség szabadsága mindenkor az odatartozók mindegyikének szabadsága. Így

a lakoma jelvé lesz a nép szabadságra való elhivatottságának. Hogy ez az elhivatottság csupán kezdet, csupán megteremtése a népek, az most megint megmutatkozik a legfiatalabb maga szolal meg, az egész cselekmény mégis a tanítás jellegét kapja: a család beszél, a család hallgatja és csak az est folyamán jut hovatovább közös önállóságához, miglen a második rész dicsénekeliben, valamint az isteni titokzatosság és pajban, valamint az isteni dalokban a lakomázó közösségnek eredetileg még tekintélyszabta rendje teljesen feloldódott.

A nép megteremtésétől kitekintés nyílik annak további sorsfordulataira, azonban csupán kitekintés. Ezek szinte egytől-egyik csapzódnak az eredetben. „Nem csupán maradásra keltek fel ellentünk, hogy elveszejtsek bennünket, minden nemzedék idején, kezdve az elsőtől, mely kivonult Egyiptomból és minden nemzedékben megmentett Isten bennünket.“ „Es az, amit értünk Egyiptomban mivel, a megváltás a szolgaság házából,

Ussischkin

Vannak emberek, akiknek nincs személyes életük. Az ő életük a nép életének egy része. Egy darab történelem. Ilyen élet az a hetven esztendő is, melynek határkövéhez érkezett Menachem Mendel Ussischkin.

Egyszeri ember Ussischkin és mégis komplikált egység. Tele van ellentétekkel, ezek az ellentétek azonban pompás színtiszbe olvadnak és ebben rejlik az ő nagy ereje. Ussischkin, a vaskalapács, — kinek vasakarata a cári Oroszország pogromjainak és meggyalángjának tisztító tüzeiben kovácsolódott történeti acéllá, — a tett embere. A tett embere azonban tele van víziókkal. „Ussischkin a kemény harcos egyben álmodozó is“ — mondotta róla Mossinson. Egy nagy víziót lát folyton maga előtt és ez a vízió ég lángoló, kék szemében. S talán éppen ezért adatott meg számára, hogy még élete napjaiban lássa meg álmának beteljesülését az ígért földjén.

De cionizmusa is a szintetikus egység. Nép, Föld és Nyelv — ez a három tézis elválaszthatatlan egység az ő cionizmusában és ez az egység adta meg életének munkatartalmát. Mint 16 éves ifju, ott állott már Choveve Cion zászlómentésénél, Mohilever, Misker és a többi öregek mellett. Es az az ötvenéves esztendő, melyet Ussischkin a cionista munkafrontján töltött el, szimbolikusan testesíti meg a nemzeti zsidóság fejlődését a Chibat Cion-mozgalomtól napjainkig. Achad Haam tanítványának nevezi magát. Tagja volt az Achad Haam által alapított „Bné Mose“ páholyoknak. Ugyanakkor herizlista is volt. Meggyőződéses híve Herzlnek. Ő volt a „Cioné-Cion“, a cioni cionisták vezére, ő vetett véget az Uganda-kérdésnek és a territórialista mozgalomnak, de ugyanő volt az, aki 1904-ben halál küszöbén álló, beteg Herzt kiengesztelte a cioni-cionistákkal. 1915-ben, a bécsi kongresszuson így szoltott Achad Haamhoz: „sokat tanultam tőled, a legfontosabbat azonban, a hit és az akarat erejét, amaztól tanultam“. A keleti és a nyugati zsidó szembenálló mentalitása fölött mondott itéletet Ussischkin ezekkel a szavakkal. Es igaza volt: a kulturát és a nemzeti tartalmat Achad Haam, az öntudatot és az önézetet azonban Herzt adta vissza a zsidó népeknek.

Hogy melyik pártot tartozik? A klacionisták magukénak vallják. A Mizrachii a zsidó tradíciókhoz hű, törzsgyökeres zsidót tiszteli benne. A munkásság is tübbe menne érte. Hisz alig van igazibb és melegebb barátja, mint Ussischkin. Minden párthoz közel áll. Legközelebb azonban az országhoz,

számunkra elegendő lett volna; de nem az ő számára, akinek csak ő maga tehet eleget: elvezetett bennünket Szinaj hegyéhez és ottan tovább pihenése helyére az — ő szentélyébe.“ Csak az ünnep utolsó napjai nyitják meg aztán a felolvasott szentirai szövegekben is a kezdettől kiindulva a kilátást arra, amit a kezdet, a nép megalkotása már magában rejtett: a kinyilatkoztatásra és a végső megváltásra. A kinyilatkoztatásra utal az Enekek Enekeinek felolvasása; a megváltás távoli kilátását nyitja meg Jesaja jóvendőlése Jisaj törzskének hajtásáról, amikor a farkas és a bárány együtt fognak lakozni és megtelik a föld az örökkelvalóság megismerésével, valamint a vizek a tengert borítják; a törvény azonban ott áll népek zászlaján és pogányok fogják követni. Es ez a végső értelme annak a bucsuszonak, mellyel a megszabadult lakomájának résztvevői egymást üdvözlik: „jövöre Jeruzsálemben“. Es Eljáhu proféta, a Jisaj törzskéből eredetű előfutár számára, aki az atyák szivét gyermekeikhez és a gyermekekét atyáikhoz fordítja, hogy a vér árama az idők hosszú éjszakáján át elapadhatatlanul áradjon az egykori hajnalhasadás felé — az ő számára minden zsidó házban teit serleg áll készen a szeder estén.

a földhöz, nyelvéhez és kulturájához, fáihoz és virágaihoz, gyermekeihez és melódiáikhoz. Bárhol van, Bécsben vagy Prágában, New Yorkban vagy Montevidéóban, Odesszában vagy Bucuresztiben, gonderthes szeméinek tekintete hallgatónak feje fölött a földre irányul, a földre, mely békét, nyugalmat és szabadságot kell hogy adjon az üdött, kerggetett népek. Erec Jiszráél földjén állott már akkor is, amikor lábai még az odesszai uccákat taposták.

A szentföldi zarándok és a palesztinai turista meg szokott állani egy szép épület előtt Jeruzsálem városában. A Keren Kajemeth palotája ez. Ez az épület Ussischkin életének kiteljesülését szimbolizálja. Ez az épület Ussischkin teremtő akaraterejének a kibővítésére. Ennek a nagy épületnek minden zugában az ő szellemével találkozunk az ember.

Es van egy szerény hajlék Rechavjában, Ussischkin háza. Egyszeri házikó. Mint maga az ember, aki benne lakik. Az uccát azonban a Keren Kajemeth utjának hívják. Ussischkin élete nem könyvben van megírva, hanem térképen. Palesztina térképén. Azok a piros foltok, amelyek a nemzeti birtokot jelzik: ez Ussischkin életrajza. Ussischkin jubileuma ünnepe a zsidó népek. Az élő Ussischkin robusztus alakját a történelem nimbusza veszi körül és nevének aranybetűi kiolthatatlanul világítanak a zsidó történelem márványlapján.

FAJDALMAIT MEGSZÜNTETI A
VITAMIN DERMAROMA

RHEUMA KÖZVÉNY, CSÚZ ÉS ISCHIAS
BÁNTALMAKNÁL - LEF-40-60-140
MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN KAPHATÓ

A ZSIDÓ ASSZONYT

kiadja az erdői WIZO tiszaszeri központja
Piaja Asszonyi 4.

A ga
clauzu
cris

„Az árulá
ödvözlő t

Craiova, ápril
kongresszus, am
hosszas tárgyalá
esak megtarthat
ban véget ért. A
nácsozások sor
a diákok tanul
szág különböző
a szélső nacion
Az egyes tartón
tették a lakossá
csoportosulását
és minden esett
fogadtak el, am
dasági életből v
li. A kongresszu
tény diákszövets
Vartolomeu crai

Feltűnést kel
dulescu bucores
diákság árulíró
dali elemek elsz
utjáról és külön
guknak politika
között, mint a d
meg Mihail Stel
viselőt is. A szó
Studentul Natio
teasca című lap
ják a keresztén
gét.

Az
Ebben az érte
xandru tartott
tették az „árulá
be elsőnek Iama
Amediu Badescu
ték be. Ezek ut
zálta a kongress
a kongresszus t
nului, Actiunea
mű diáklapokat
példányát, ezt a
szus az összes
minősítette.

Az ünnepélye
emelkedett szől
ezzel az üléssel
hadjárata a diák

A következő
földi románság
kongresszus, ma
sára tért át. C
1829-ben csak
mániában, most
ja a kétféle l
elfoglalták a k
ban a vezető p
ügyvédi és orv
az ország vezet
dovában vannak
zalmasan elszar
ban pedig a ro
kezik a keres
asszimilálhatók
lálódással nem
a numerus clau

fej

Be
par

A gazdasági életben „numerus clausus”, az iskolákban „numerus cristianus” követelt a craiovai diákkongresszus

„Az árulás fekete könyvébe” vezették be a diákság árulóit. Üdvözlő táviratot küldött a diákkongresszus Vaida Sándornak

Craiova, április 20. A nyolcadik diákkongresszus, amely a kormánnyal való hosszas tárgyalások eredményeképpen volt csak megtartható pénteken, az esti órákban véget ért. A három napon át tartó tanácskozások során a diákság megtárgyalta a diákok tanulmányi dolgait, majd az ország különböző problémáival foglalkoztak a szélső nacionalizmus nézőpontjai szerint. Az egyes tartományok kiküldöttjei szót adtak a lakosság etnikai rétegződését és csoportosulását egyes termelési ágakban és minden esetben határozati javaslatot fogadtak el, amely az idegeneknek a gazdasági életből való kiküszöbölését követeli. A kongresszust Traian Cotiga, a keresztény diákszövetség elnöke nyitotta meg és Vartolomeu craiovai püspök áldotta meg.

A diákság árulói
Feltűnést keltett a kongresszuson Radulescu bucaresti delegátus beszéde, aki a diákság árulóiról beszélt. Egyes jobboldali elemek elszakadtak a diákság igazi utjáról és külön akciókkal próbálnak maguknak politikai bázist teremteni. Többek között, mint a diákság árulóját bélyegezte meg Mihail Stelescu volt vasgárdista képviselő is. A szónok cikkeket olvasott fel a Studentul Nationalist és Actiunea Studenteasca című lapokból, amelyekben támadják a keresztény diákszövetség elnökségét.

Az ünnepélyes megbélyegzés
Ebben az értelemben Cantacuzino Alexandru tartott még beszédet, majd felfekették az „árulás fekete könyvét”, amelybe elsőnek Iamandi, majd Mihail Stelescu, Amediu Badescut és M. C. Panaitet vezették be. Ezek után a bosszúállást szimbolizálta a kongresszus, amennyiben elégették a kongresszus termében a Cruciada Romanului, Actiunea Studenteasca és Cioclii című diáklapokat és a Dimineata néhány példányát, ezt a lapot ugyanis a kongresszus az összes nemzetárulók hivatalosának minősítette.

Az ünnepélyes aktus után Cotiga elnök emelkedett szólásra és bejelentette, hogy ezzel az üléssel kezdődik meg a büntető hadjárat a diákság árulóit ellen.

Két millió zsidó
A következő üléseken különösen a külföldi románság helyzetével foglalkozott a kongresszus, majd a zsidókérdés tárgyalására tért át. Crangaru megállapítja, hogy 1829-ben csak néhány ezer zsidó élt Romániában, most pedig a számuk meghaladja a kétfélmillió lelket (!). Száz év múlva elfoglalták a kereskedelemben és az iparban a vezető pozíciókat, meghódították az ügyvédi és orvosi kamarákat és most már az ország vezető pozíciói felé törnek. Moldovában vannak városok, ahol számuk borzasztóan elszaporodott, a többi városokban pedig a románság rovására rátették a kezüket a kereskedelemre. A zsidók nem asszimilálhatók és a zsidó kérdést asszimilációval nem is lehet megoldani. Csak a numerus clausus és egy zsidó államnak

Románia határain kívül való felépítése tudja ezt a kérdést rendezni.

Antoniu üdvözlő Vaidát a nacionalista harcosok sorában és kívánja, hogy olyan munkakedvvel vigye ezt a harcot, mint ahogyan Erdély felszabadításáért dolgozott.

„Numerus cristianus...”

Az orvos-kérdéshez szólaltak fel ezután, majd a következő napon Rosulescu az ipar és kereskedelem romanizálása kérdésében tartott beszédet. Ezzel kapcsolatban a kongresszus lelkesen ünnepelte az Universt. Dr Cristescu lelkész, egyetemi tanár rámutat arra, hogy a középiskolák egy részét szabadkőművesek vezetik s különösen a felsőbb osztályokban szabadkőműves propagandát csinálnak. A középiskolák részére a numerus cristianus bevezetését követelte és felkérte a közoktatásügyi minisztert, hogy a szabadkőműves tanerőket távolítsa el az intézetekből.

Ezután a craiovai Nemzeti Színház

Napjainkban még nem osztogatnak CIMEREKET

A Richard Hudnut Three Flowers pudert meg kell ismerni, mert megérdemelték, hogy az arcbőrüket tisztítsa és fényesítse fel!

RICHARD HUDNUT
three flowers
Juder

Azok között a tényezők között, amelyekből a nőket megítéljük, az arcbőr a legfontosabb, az arcbőr ápolására pedig a puder a leghatásosabb. A szín, elegáns árnyalataival, amely az arcbőrnek harmóniát és természetességet kölcsönöz, a raffineriát, a finomságot és a fűszeres, amely a közlekedéskor kellemes benyomást kelt, a makroszkopikus por, amely az arcbőr tökéletesen bőrsimonyossá teszi — ezek a kiváló készítmény szükséges alkotórészei.

ügyét említi fel és megállapítja, hogy míg zsidók és idegenek létesíthetnek színházat Romániában, addig a Nemzeti Színházat beszűntetik.

Távirat Vaidához

A szónokok ezután a cenzura ellen foglaltak állást és követelték Nae Ionescu Cuvântul című napilapja megjelentetésének engedélyezését.

A kongresszus pénteken fejeződött be és többek között Vaida Sándorhoz is táviratot küldött. A távirat szerint a diákság lelket örömmel tölti el, hogy Vaida, Nagyrománia egyik megteremtője, a mozgalom élére állt és bár követelése nem minden pontban egyeznek a diákmozgalom követeléseivel, a legmelegebben üdvözi.

CAPITOL MOZGÓ BÁL A SAVOVBAN

Zeneje: ABRAHÁM PALTÓL.

Ismét egy világláger!

A MAGYAR HUSVET LEGNAGYOBB MŰSORA!

Főszerepben: ALPAR GITTA, a film csalogánya. Partnerei: HANS JARAY, BARSONY RÓZSI, FELIX BRESSART.

Rendezte: SZEKELY ISTVAN.

Áll a bérharc a szabóiparban

A munkaadók álláspontja. Dr. Chirilla főinspektor döntőbírósgót ajánlott a vita eldöntésére

Cluj, április 20. Közölte az Uj Kelet, hogy a szabómunkások bérharcban állnak, amely az utolsó napokban újabb fellépésekre vezetett. A munkások tudvaleg az elmúlt ősszel kiverekedtek egy 12 százalékos béremelést és egy évre szóló kollektív-szerződést. E szerződés értelmében hat hónap múlva mindkét fél revízió alá veheti a szerződésnek főleg a bérré vonatkozó pontozatait.

A munkásság képviselője úgy vélte, hogy időszerű volna újabb béremelést követelni, tekintettel az egyre fokozódó élelmiszer-drágulásra. Ők tehát — mint ismeretes — husz százalékos béremeléssel álltak elő, amit azonban a munkaadók nem akarnak elfogadni és pedig szintén a különböző drágulásokra való hivatkozással. A forgalmi adót ugyanis időközben 2 és fél százalékról felemelték 6 százalékra, ami a szabóiparosokat nagyon érzékenyen érinti, de felemelték ilyen arányban a termelő gyárosoknak is a forgalmi adóját. A szövet vásárlásnál ugyanis a gyárosok felszámít-

ják a forgalmi adóközlőbőzetest. A bélés, amely külföldi áru, szintén megrágtult. A ruha tehát időközben 12 százalékkal lett drágább. A munkaadók álláspontja az, hogy a 12 százalékos drágaságot a fogyasztokon, akiknek a helyzete egyáltalában nem javult, nem lehet behajtani.

A tárgyalások dr Chirilla munkaügyi főinspektor előtt nem jutottak előbbre. A munkásság saját helyzete javítása érdekében kéri a 20 százalékos bérvajítást, amiből bizonyára engedne, de a munkaadók a közbejött drágulás miatt azt állítják, hogy a legkisebb bérmelésre is képtelenek. A vezérinspektor tehát egy választott bíróság kijelölését kérte, amelynek elnökében mindkét fél állapodjon meg. Ajánlotta vagy dr Dunca Jenő megyei prefektust, vagy a törvényszék, vagy a tábla elnökét. A munkásság azonban ragaszkodik ahhoz, hogy a főinspektor döntsön.

Egyelőre tehát áll a bérharc és a munkások nem tértek vissza műhelyeikbe.

fenti szélsőjobboldali politikusok a monarchia megdöntésén és a köztársaság kiáltásán fáradoznak.

Tegnap még rendkívül válságosnak látszott a helyzet Bulgáriában, de mára már sikerült reményteljesebb helyzetet teremteni. A király a lemondott Zlateff helyébe Toseffet deignálta, aki tegnap megkezdte kabinetalakítási tárgyalásait. Azt hiszik, hogy külpolitikai okokból tekintettek el tiszta katonai kormány kinevezésétől. Toseff régi diplomata, aki a király egyik kedvelt embere. Az új kormányban helyet foglal Zlateff, az eddigi miniszterelnök is, de egyuttal Dikoff is, akinek lemondása idézte elő a kabinetváltságot.

Tegnap Radeff eddigi közoktatásügyi miniszter kijelentette, hogy a mai helyzetet nem tartja alkalmasnak arra, hogy katonai személy vegye át a kormányzást a minisztérium élén. Közölte, hogy Boris király sem tiltkolt ilyen megoldással szembeni aggodalmait. Ezért kapott Toseff, az előrehaladott korban lévő s a politikától régen visszavonult volt belgrádi követ deignálást s meg is alakította a kormányt. Zlateff volt miniszterelnök megtartotta az új kormányban a hadügyminiszteri tárcát.

Szofia, április 20. Politikai körök szerint Zlateff tábornok nem veszi át a hadügyminisztérium vezetését és nem vállal szerepet az új kormányban. Azt hiszik, hogy Toseff kinevezésével Bulgária visszatér a parlamentáris és alkotmányos rendszerhez. Katonai körök is kedvezően fogadják ezt a változást.

— Megkezdik a második negyedév bevételi engedélyének kibocsátását. Bucarestből jelentik: Április 22-én, hétfőn megkezdik a bevételi engedélyek kibocsátását a második negyedévre. Egyelőre az első negyedévben kiutalt kvóta 50 százalékát utalják ki akontóként.

— 11.448.028 lejtt kell visszafizetni Dumitrescunak. Bucarestből jelentik: A belügyminiszter átiratot kapott tegnap a hadügyminisztériumtól, amelyben kéri Dumitrescu tábornok fizetése egyharmadának visszatartását mindaddig, míg a volt csendőrségi főparancsnok terhére megállapított 11.448.028 lej összegét ki nem egyenlítetté.

Véget ért a bolgár kormányválság

Boris király egyik régi hive alakította meg az új bolgár kormányt

Toseff volt belgrádi követ az új miniszterelnök. Zlateff hadügyminiszter az új kormányban

Bulgária visszatér a parlamentáris rendszerhez?

Szofia, április 20. A két napig tartó ünnep miatt nem közölhetjük, hogy csütörtökön Bulgáriában kormányválság tört ki, mely a Zlateff-kormány lemondásával végződött. A kormányválságot Dikoff miniszter lemondása idézte elő, aki nem akarta azonosítani magát a kormány ama intézkedésével, mely Czankoff volt miniszterelnök,

a bulgáriai nemzeti szocialistapárt elnökét és Velcev ezredest, a Georgiev-kormány uralomrakerülésének tulajdonképeni előkészítőjét és magát Georgievet, az előbbi miniszterelnököt egy Fekete-tengeri szigetre száműzte.

A száműzetéseket állítólag Boris király kívánta, mert tudomására jutott, hogy

fejfájás ellen Beretrás, narztilla!

CSÜNTETI A MAROMA

CSÜZ ÉS ISCHIAS
EF-40-60-140
KAPNÁR

SSZONYT
tímisoarai központja
nesti 4.

eau de cologne,
poudre,
parfum,
extase

parfumerie
NORTIER

Május tizenharmadikára halasztotta a döntést az oradeai törvényszék a Löblé-féle szeszgyár milliárdos birsága ügyében

Formai hibák miatt nem kerülhetett sor ma az ítéletkihirdetésre. Az egy-milliárdos büntetés érdekes története

Oradea, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Az oradeai Löblé-féle szeszgyár bünperében, több, mint négy évi huzavona után most került sor ítéletkihirdetés elé az oradeai törvényszék kibővített Grecu-Popovici-hármas tanács előtt.

A per előzményei még 1926. évre húzódnak vissza. Oradean a csődbement H. Löblé-féle szeszgyárat 1927-ben Hitter József bérelte ki és Triton név alatt új vállalatot alapított. 1929-ben dr. Löblé László akinek Valea lui Mihaion volt borszeszgyára, Oradeára költözött és a Triton tőzsomszedságában nyitott magának üzemet.

Dr. Löblé kérvényt intézett a minisztériumhoz, hogy engedélyezze gyára számára földalatti víz és gázcsöveknek a lefektetését, mert a borszesz gyártásához gőzre van szüksége. A minisztérium megadta az engedélyt és megépítették a gőzcső hálózatot, amely összekötötte a borszeszgyárat a Tritonnal.

A Triton nyersanyagszükségletét, kukoricát Klein Mihály terménykereskedőtől szerezte be. A többi terménykereskedők ezt nem nézték jó szemmel és Lindenfeld Sándor terményes felkereste Löblét, hogy tőle vásároljon kukoricát. Löblé azonban nem volt hajlandó erre.

Az első feljelentés

Néhány nappal később Lindenfeld boszszúból terjedelmes feljelentést küldött az ügyészségnek arról, hogy Löbléék fekete-szeszt gyártanak. A feljelentés nyomán 1931 január 18-án Bucarestből Oradeára érkezik Jonescu szeszinspektor, vizsgálatot tart a gyárban, de azzal távozik, hogy Tritonnál semmi gyanusát nem talált és ott nem gyártanak fekete-szeszt.

Lindenfeld terményes azonban újabb feljelentést küld, amelyben azt írja, hogy hasonlítsák össze Klein Mihály könyvelését a Triton könyvelésével és ezen a nyomon elindulva biztosan találnak gyanus dolgo-

kat. A második feljelentésre Oradeára jön Parlingas Traian vezérfelügyelő és őrizetbe veszi a Triton igazgatóságát és egész személyzetét, lefoglalja az üzleti könyveket, valamint lefoglalatja Klein Mihály üzleti könyveit is, de a terményest nem veszik őrizetbe.

Klein Mihály könyveiben két szállítási tétel szerepel. Az egyik 7 millió 914.547 kiló kukoricáról szól és ez a tétel szerepel a Triton könyveiben is. A másik tétel 5.212.389 kiló kukorica azonban már nem szerepel Löbléknél. Az utóbbi mennyiséget 1928 szeptember elsejétől 1931 május elsejéig szállították.

Egy milliárdos pénzbírság
A lefolytatott vizsgálat 122 oldalas ki-

hágási jegyzőkönyvben megállapítja, hogy 1.485.531 liter szeszt gyártottak 160 millió 288.252 lej értékben és ennek az értéknek a hatszorosára 961.548.312 lejre büntetik meg a Tritont.

Felelőssé teszik ezenkívül személyileg a tulajdonosokat és a bérlőket is. Löblét, valamint a gyár műszaki vezetőjét Kranz Dávidot is, kötelezik ötszáz-ötszáz ezer lej pénzbüntetés megfizetésére a hivatalos ólompecsét letöréséért. A rendelkezéssel egyidejűleg a Triton és Löblé gyárak működését véglegesen betiltják.

Visszalépnek a vád tanui

A kihágási jegyzőkönyv szerint a szeszgyár ellenőrző órájának ugyanis letörték a pecsétjét és az órát visszaigazították. Az így nyert szeszmenyiséget földalatti csöveken a Löblé-féle borszeszgyárba szállították, valamint egy földalatti bazint is építettek, ahová szintén nagymennyiségű szeszt koncentráltak. Az expedíció innen és a Löblé-gyárból történt.

A vizsgálóbíró három tanut hallgatott ki, akik terhelően vallottak, a vállalatra, akik közül azonban csak Bartha János gyári munkás tartotta fenn később is a vallomását.

A milliárd lejes büntetést a Triton megfellebbezte a törvényszékhez, amely megsemmisítette a büntetést. A minisztérium fellebbezésére az ügy a táblához került, amely a semmitőszékhez terjesztette fel az aktákat, hogy új törvényes tanácsot delegáljanak ki az ügy letárgyalására. A semmitőszék azonban visszautalta a per aktáit az oradeai törvényszék negyedik szekciójához.

1934 szeptemberében tárgyalta újra az ügyet az oradeai törvényszék, a tárgyalásra százötven tanut idéztek be, száz tanut ki is hallgattak, ezek közül terhelően egyedül azonban Bartha vallott.

A bíróság tagjai között azonban véleménykülönbség támad a Bartha megeskése kérdésében, végül is hármas tanács tárgyalta az ügyet, amely úgy dönt, hogy nem esketi meg Barthát.

Április kilencedikén megkezdődtek a vád és védbeszédek, majd ma délben tizenkét órakor kellett volna sorra kerülnie az ítélet kihirdetésének.

Ítélet: május 13.

Délben tizenkét órakor az érdeklődő közönség zsufolással megtöltötte a bírósági épület termét, pont tizenkettőkor azonban bevonult a bíróság és kihirdette, hogy az ítélethozatalt május tizenharmadikáig elhalasztották, miután a perben érdekelt egyik cégnek a Hitter és Breuernek nem találták meg a cégbejegyzését a törvényszéken és ennek a vállalatnak május tizenharmadikáig igazolnia kell, hogy a törvényes széken ténylegesen be van jegyezve.

(a. a.)

— Egymillió 850 ezer lej koboztak el a határon egy Romániába érkező nőtől.
Tegnap este az episcopia-bihoruli határra érkezett Maria Taschi román állampolgár nő, hosszabb párizsi tartózkodás után és egymillió 850 ezer lej értékű készpénzt hozott magával az országban, amit azonban a vámhatóságok a Banca Nationala legújabb rendelete folytán elkoboztak tőle, illetve letétbe helyezték a jegybanknál.

A Magyar Színház husvéti műsora:

Vasárnap d. u. 6:
Vasárnap este 9:
Hétfő d. u. 6:
Hétfő este 9:
Kedd d. u. 6:
Kedd este 9:
Szerda este 8 1/2:

A három sárkány

Hunyady Sándornak Budapesten a Vígsházban óriási sikerrel színrekerült cigányzenés, énekes vígjátéka.

A darabban előforduló cigányzenés jeleneteket Puskás Béla és cigányzenekara kíséri.

Nagyszerű szereposztás! Kitiünő rendezés!

Az Ujságíró-klubban

hétfőn estelép fel a szenzáció:

néger tánc-csoport

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Vasárnap, április 21: Vig özevgy. (Este.) Hétfő, április 22: Carmen.

MUNKAS-MOZGÓ MŰSORA:
Vasárnap 3, 6 és 9, kedden 3, 6 és 9 órakor dupla műsor egy helyért: I. Angelika nővér dráma. II. A falusi ártatlanság. Vigjáték. Főszerepekben: Ralph Arthur és Lucie Englisch. Helyárak: 10 és 12+3 lej.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyesületi közlés: egy szűz 2 lej, vasárnapon betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alakításokért 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetés díja előre fizetendő. Jelenleg levélben csak egy továbbiunk, az portabélyeg mellékeltve van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező Mirea iroda Cluj, Calea Regele Ferdinand 116 szám.

Önálló magyar, román levelezőné szerény fizetéssel állást keres. Cimeket a kiadóba kér.

Üzlethelyiségek kiadók Mihai Viteazul tér 38-39 alatt. Értekezni dr. Kertész Miklósnál Str. Berde 2.

Bonőshűhet intelligens, fiatal szakmabeli, jólmenő, régi bevezetett divatúru üzletbe. Fényképes levelet az Uj Kelet kiadóhiva. talához kérünk „Jó parti” jellegre.

Garzonlakás elő. és fürdőszobával május 1-re kiadó. Regele Ferdinand 43.

Fűszereknél helyi piacon bevezetett ügynök és idősebb fűszeressegéd, aki az angré teendőkhöz is járatos, azonnalra felvétetik. „Önálló munkaerő” jellegre a kiadóba.

Két Tzoor Shalom parcella eladó. Ajánlatokat „Palesztina” jellegre a kiadóba kérek.

Kiadó azonnalra nagy uccai üzlethelyiség mellékhelyiségekkel, konyhával, beépített nagy vendéglői főzőkemencével, nagy betonozott pincével. Továbbá kiadó május 1-re több különféle helyiség lakás és üzlet céljaira, nemkülönben egy 3 szobás komfortos lakás, egyik szoba teljesen különbejárattal. Nationala Biztosító Cluj, Regina Maria 6.

Kiadó május 1-re háromszobás modern, napos lakás feltűnő olcsó áron. Str. Mace-lárlilor 88.

Teniszpálya kiadó. Érdeklődni Schieb & Co. cégnél, Telefon 13-40 vagy 9.97.

Kötőtszövött szakmában, három nyelv- ismerettel, önálló eladó és kirkatrendező is, felvétetik. M. Blatt Brasov, Regele Carol.

50 év óta fennálló bélyegző és vésnök vállalat, valamint nyomda Erdély nagyobb városában készpénzért eladó. Ajánlatok „Jó megélhetés” alatt a kiadóba.

Lakótárs kerestetik butorozott szobába. Calea Traian 3.

Üzlethelyiségek kiadók Mihai Viteazul tér 33-34 alatt. Értekezni dr. Kertész Miklósnál Str. Berde 2.

HI

330

villany-va

Com
Piața
Telet

— Borah szenátor közel akarja sujtatni folyósító bankárokat. Borah szenátor törvényes elvé, amely pápai és ázsiai hatalmak kölcsönök teljes kifizetését kizárólag használják. Az elle Borah tízévi szabad dollár pénzbüntetés.

— Lepadatu miniamittkár Targu-Murenti: Székelyföldi rán Lepadatu miniamittkár ma reggel érkeztek, ahol az ő megjelentek fogadá városháza mentek rögtönzött formában intéztek minden egybük terjesztettek. A pozét tartottak a mjei előtt, majd rendezett ünnepi ebter és Canciov állutaznak a Székelyfö

— Négy párt adta jogosítványi választástik: Négy párt adta egyiket sem utasítja választásokon a korzetése alatt álló egylav néppárt és Max választások május

— Öt év börtön gyilkolásáért. Targlenti: Érdekes per muresi tábla. Vád és Kilyén István A két kisküüllőmben hatalmas mulatban és a mulatság cigányprimással. Bkésőbb a két testvt. A törvényszék Kilyén Sándort 10 A tábla most helyt amelyek jogerőssé

— Egy oradeai tésze fia és felesége sitónk jelentik: Porfelügyelő ma délelő rendőrség bünygyítést tett felesége épépzést ellopták. Póhat évvel ezelőtt nelső házasságából fia valószínűleg vihaanyjával, akiveltek, magukkal vivpénzt és értékpapította a nyomozást fia kézrekerítésére.

— Hírek a Berlinből jelentik: meghívására közelmi hallgatók csoport metországban s tulin és Hamburg n szombati születésn a rohamcsapatok rancsot adott ki, hűségre szólítja ferasztásg reprezent metországi tartózk ra keltek hazájuk intéztek Darré bironek köszönetet m szívélyességéért, a tartózkodásuk al

HIREK

330 lei

villany-vasaló

Constructio
Piața Unirii 32
Telefon: 83

— Borah szenátor súlyos fegyházbüntetésel akarja sújtatni az Európának kölcsönt folyósító bankárokat. Newyorkból jelentik: Borah szenátor törvényjavaslatot terjesztett a szenátus elé, amelyben javasolja az európai és ázsiai hatalmaknak nyújtandó amerikai kölcsönök teljes betiltását, miután a kölcsönöket kizárólag fegyverkezési célokra használják. Az ellenszélűk büntetésének Borah tízevi szabadságvesztést és 100 ezer dollár pénzbüntetést javasol.

— Lepadatu miniszter és Cancicov államtitkár Targu-Muresen. Tudósítónk jelenti: Székelyföldi ellenőrző körutjuk során Lepadatu miniszter és Cancicov államtitkár ma reggel nyolckor Targu-Muresre érkeztek, ahol az összes hatóságok fejei megjelentek fogadásukra. Az állomástól a városházára mentek a miniszterek, ahol rögtönzött formában néhány perc alatt elintézték minden egyes aktát, amelyet előbbik terjesztettek. A miniszterek rövid expozé tartottak a megjelent hatóságok fejei előtt, majd résztvettek a tiszteletükre rendezett ünnepi ebéden. Lepadatu miniszter és Cancicov államtitkár ma tovább utaznak a Székelyföld több városába.

— Négy párt adta be választási listáit a jugoszláv választásokra. Belgrádból jelentik: Négy párt adta be választási listáit. Ha egyiket sem utasítják el, részt fog venni a választásokon a kormánypárti, a Macek vezetése alatt álló egyesült ellenzék, a jugoszláv néppárt és Maximovic volt pártja. A választások május 5-én lesznek.

— Öt év börtön a cigányprimás meggyilkolásáért. Targumuresi tudósítónk jelenti: Erdekes pert tárgyalt ma a targumuresi tábla. Vádoltként Kilyén Sándor és Kilyén István állottak a bíróság előtt. A két kisküküllőmegyei gazda a múlt évben hatalmas mulatságot rendezett a faluban és a mulatság után összeszálkoltak a cigányprimással. Bungár Salamon primást később a két testvér késekkel meggyilkolta. A törvényszék Kilyént ötévi, míg Kilyén Sándort 10 havi fogházra ítélte. A tábla most helybenhagyta az ítéleteket, amelyek jogerőssé váltak.

— Egy oradeai pályafelügyelő feljelentése fia és felesége ellen lopásért. Tudósítónk jelenti: Porumb Ioan 46 éves pályafelügyelő ma délelőtt megjelent az oradeai rendőrség büntügyi osztályán és feljelentést tett felesége és fia ellen, akik minden pénzét ellopták. Porumb elmondta, hogy hat évvel ezelőtt nősült meg másodszer és első házasságából származó husz éves diák fia valószínűleg viszonyt folytatott mostohaanyjával, akivel most együtt megszöktek, magukkal vive 360 ezer lej készpénzt és értékpapírt. A rendőrség beindította a nyomozást az asszony és mostoha fia kézrekerítésére.

— Hírek a Harmadik Birodalomból. Berlinből jelentik: A német munkafront meghívására közelebről brüsszeli egyetem hallgatók csoportja látogatást tesz Németországban s tanulmányozni fogja Berlin és Hamburg nagyüzemeit. — Hitler szombati születésnapja alkalmából Lutze, a rohamcsapatok vezérkari főnöke napirányt adott ki, amelyben a vezér iránti hűségére szólítja fel az SA-t. — A svéd parasztság reprezentánsai néhány napi németországi tartózkodás után Berlinből utra keltek hazájuk felé. A határról táviratot intéztek Darré birodalmi miniszterhez, akinek köszönetet mondtak a vendéglátás szelvényességéért, amelyben németországi tartózkodásuk alatt részesültek.

— Idegesség, fejfájás, álmatlanság, reggeli rosszullet, levertség, bágyadtság, szédülés esetében a természetes „Ferenc József” keserűvíz az emésztőszervek hiányos működéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza s visszaadja a testnek és szellemnek régi frissességét. Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a Ferenc József víz öregemberek betegségnél és neuraszténások bajainál is mindig megbízhatóan és kellemesen hat.

— Hatalmas tiltakozó gyűlést tartanak Tg-Muresen az ország összes tanárai. Tudósítónk jelenti: Erdekes esemény színhelye lesz május első napjában Targu-Mures városa. Ekkor tartják ugyanis a székely fővárosban tiltakozó nagygyűlést az ország összes tanárai. Mint ismeretes, a középiskolai tanárokat a mindenkori kormányok mostohán kezelték és állandóan redukálták járandóságait. A tanárok már többször tiltakoztak az őket ért igazságtalanság ellen, azonban nem nyertek orvoslást sérelmeikre. Ez alkalommal Tg-Muresre hívtak össze nagygyűlést és itt erőlyes hangon fogják kérni járandóságuk visszaállítását. Ertesüléseink szerint a tanárok arra is el vannak készülve, hogy amennyiben nem teljesítik kívánságaikat, úgy sztrájkba kezdenek. A tanárkongresszust, amely fokozott idegenforgalmi jelentőséget fog kölcsönözni a városnak, már érdeklődéssel várja Tg-Mures lakossága.

— Az Uj Erdély husvéti száma igen változatos tartalommal jelent meg s cikkei közül kiemeljük Neubauer Frigyes mérnök cikkét „A technika fejlődése és a jövő háborúja”; Szántó György: A magyar könyvkritika bírálat; Silbermann Jenő: A jogrend jogáak határai; Reflexiók Gyárfás Elemér halálós ítélet javaslataira; Györfi Illés István: Husvét gondolatok; Raffay Ádám: Északi szél a célszakasokban; Miért zúlik a Lottéria és még számos érdekes cikk és közlemény. Egy példány ára 20 lej.

Ma, vasárnap és a következő napokon zsufolt házak mellett fut a ROYAL-mozgóban:

A HINDI LÁNDZÁS

(BENGALI)

Főszerepekben: GARY COOPER és KATHELEEN BURKE.

— Súlyos baleset okozott a gyutacs szétbontása. Tudósítónk jelenti: Könnyen halálós válható baleset történt tegnap Timisoaran az Eminescu-uca 3 szám alatt, Mostacu Constantin, 23 éves tűzérhadnagy lakásán. A fiatal hadnagy a tűzériskolában teljesít szolgálatot és így jutott hozzá egy kisebb kaliberű gyutacsához, amelyet este a lakására vitt, hogy szétszedje. Munka közben a gyutacs felrobbant és súlyos sebeket ejtett a fiatal hadagy karján és szemén. A kihívott mentők részesítették első segélyben, majd a katonai kórházba szállították. Allapota súlyos, de remény van arra, hogy megmentik az életnek.

— Bécsben letartóztattak egy romániai szélhámosot. Bécsből jelentik: A rendőrség tegnap letartóztattott egy Diamant Ernő nevű kereskedőt, akit a román hatóságok köröznek 2.440.871 lej és 1.200.000 belga frank összegű csalás miatt.

Megjelenik Dr. Ercey Miklós: **SEBÉSZET A SZÉPSÉG SZOLGÁLATÁBAN**
Ara 99 lej LEPAGE-nál Cluj.
Kérje az orvosi könyvek ingyen jegyzékét. a mély hurokon játszon itt.

Keserű szájj! Fehér nyelv! Elrontott gyomor!

Azok, akik azt képzelik, hogy reggel, amikor álmukból felébrednek, természetes, hogy keserű ízt éreznek szájukban, vagy, hogy nyelvük fehér — és ez már hosszú hónapok óta így van — erősen csalódnak. Ezeknek a gyomra rosszul működik és kikerülhetetlen, hogy egy napon ezt a gyomor tudomásunkra ne hozza álmatlanságon, addig ismeretlen migréneken, gázokon, gyomorégésen vagy ebédután érzett nehéz mozgáson és erőtlenedésen keresztül.

A jelen pillanatban még van ideje, hogy megelőzze, illetve kiküldje ezeket a bajokat minden ebédután egy kis kanál Magnesia Bisurata szedve. Elhanyagolva azonban a kezdetleges fázisban levő betegséget, gyomorbaja idővel krónikussá válhat. Jobb az elején a gyógykezeléshez hozzá fogni, mint elmérgesedni hagyni a betegséget, ami igen veszélyes is válhat. Magnesia Bisurata kapható minden gyógyszerertárban és drogeriában 75 lejért kisdobozban és 110 lejért nagyobb, gazdaságosabb formában.

— Négy millió lejes pert veszített el Targu-Mures városa egy malombérivel szemben. Tudósítónk jelenti: Tíz év óta húzódó peres ügyre tett pontot a targumuresi törvényszék Alduneanu-Bercan tanácsa. Tíz évvel ezelőtt, amikor szintén Dandea Emil, jelenlegi interimár-bizottsági elnök vezette „bölcse” a város ügyeit, egy alkalommal megvonta a várost minden megelőző bejelentés nélkül az évtizedek óta ingyenes villanyáramot a ref. egyház malmától. Zsigmond Samu bérlő akkor 2 millió lej kártérítésre perelte a várost és a járásbírósság meg is ítélte a kártérítési összeget. Tíz év alatt a kamatokkal és költségekkel duplájára, azaz négy millióra emelkedett a kártérítési összeg, amelyért most már a per folyt. A targumuresi törvényszék két napi tárgyalás után elmarasztalta a várost négy millió lejes összeg kifizetéséért. A város most már a Táblához felebbezte meg az érdekes ítéletet.

— Gyermeknyaralattás a tordai sósfürdőben. Hamburg Szerén, a cluji Montessori óvoda vezetője, julius és augusztus hónapokban a tordai bányafürdőben 4-12 éves gyermekek részére nyaralattást rendez. A tordai sósfürdőt, tekintettel sós, páradus, pormentes levegőjére és napsütéses klímájára, több neves professzor a tengeri fürdőkkel egyenértékűnek tartja és ezért úgy az egészséges gyermeki szervezet szünidei felrészítésére, mint nehezen fejlődő, vérszegény, étvágytalan és léges-, hörg-hurutban szenvedő gyermekeknek ajánlja. A környezetváltozás és az egykoru társakkal való együttlét, különösen ideges, rossz étvágyú és rosszul alvó gyerekekre nagyon jó, kiegyensúlyozó hatással van. A pedagógia irányítás a korszerű nevelési és lélektani elvek szerint történik. A társalgási nyelv német. Higiénikus hálószobák, tágas, levegős nappali terem. Szépén kiépített fenyőerdőtől övezett strand és park. Bőséges, a gyermeki szervezetnek megfelelő koszt. Orvosi felügyelet. Bővebb felvilágosítások, valamint jelentkezések Clujon, hét-köznapokon délelőtt az óvoda helyiségében, Str. Elisabeta 10. Kérésre prospektus.

2 lábunkkal

egy egész életen át járunk. futkosunk és állunk. Kíméljük és óvjuk őket. Szereljük és cipőnkre a kellemes viseletű PALMA-OKMA talpat, amely tartós, rugalmas, vízhatlan és olcsó.

PALMA-OKMA

A pártközponthoz és Michalachehoz hű egységesen a targu-muresi nemzeti parasztpárt

Targu-Mures, április 20. Erdekes gyűlést tartott a muresmegyei nemzeti parasztpárt és a város választmánya az Apollo nagyteremben. Ezuttal hét választmányi tag kizárását ratifikálta a megyei választmány. A hét tag, min ismeretes, nyíltan lecsatlakozott Vaida mozgalmához, a „numerus valachikus”-hoz. A hét tagon kívül, a két választmány összes tagjai, mintegy hetvenen vettek részt a gyűlésen, amely határozati javaslatban törhetetlen pártfegyelméről és párt vezetőihez, Maniuhoz és Michalachehoz való bizalmáról biztosította a pártközponthoz. A demonstratív gyűlés üdvözlő táviratokat küldött a párt vezetőinek, majd a gyűlést bankett követte.

— Május 19-én választ Csehszlovákia. Prágából jelentik: Elnöki rendelet jelent meg, amely a választásokat május 19-re tűzi ki.

French Line
COMPAGNIE GENERALE TRANS-ATLANTIQUE

Havre - New-York vonal
Április 24 — s/s CHAMPLAIN
Május 2 — s/s PARIS
Május 8 — s/s ILE DE FANCE
Május 15 — s/s CHAMPLAIN

NORMANDIE a világ legnagyobb hajója május 29-én.

Pontos hajójáratok Cuba, Mexico, Venezuela, Columbia, Algir, Tunis és Marocco felé.

Járatok: Spitzbergák, Balti tenger, Kanada, Egyesült Államok stb. felé.

Ertekezni:
SARNIA Társaság
Bucuresti
Pasagiul Comedia, a Calea Victoriei 42-ön keresztül.
Cernăuți: Str. Hurmuzache 15.

A HAJA
10 kg. fölősleget
jelent önnek, mely árt az egészségének. Egyetlen mód, amely-lyel megszabadulhat ettől a fölőslegtől a

Dr. ERNST RICHTER-féle fogvaszító tea

mely eltünteti a fölősleges zsiradékot, hogy újból ruganyos és fiatal legyen. Egy csomag 90 lej.
Konzentrált 100 lej.
Kapható gyógyszerertárakban és drogeriákban

UJ KELET Legújabb hírek

Sztalin visszarendelte Moszkvába Litvinovot

Aláírásra készen áll a francia-orosz szövetségi szerződés

Még vannak bizonyos ellentétek a francia és az orosz álláspont között, amelyeket Laval moszkvai útja van hivatva kiküszöbölni. Egyes verziók szerint viszont máris aláírják Párizsban a szerződést

Május 20-ról későbbi időpontra halasztják a dunai konferencia megnyitását

Párizs, április 20. A Népszövetség rendkívüli ülésének befejezése után, mely Németország szerződésességének megbeszélésével végződött, ha némi szünet is állott be a világpolitikai előkészítések dinamikájában, a Németországot körülzáró világpolitikai mozgásokat egyáltalán nem vezettek le a napirendről.

Hogy ezek a Németország elszigetelésére irányuló külpolitikai mozgások mennyire komolyak, arra legjobb bizonyosság a német sajtó magatartása, amely valóságos felhőre váró genfi határozatra és főleg a lengyel külügyminiszter megatartását veszi családótt hangon komoly bírálat alá.

A Németország ellen lépülő nemzetközi külpolitikai front egyik legfontosabb momentumát a francia-orosz szerződés megkötésére irányuló tárgyalások képezik, amelyek a genfi ülésnek berekesztése óta szakadatlanul folynak. A francia-orosz szerződés ügyében egyelőre ellentétes hírek érkeznek Párizsból. A Paris Soir szerint kész a meg egyezés a francia-orosz szerződés ügyében, sőt a lap már azt is tudni véli, hogy a szerződés parafálása Párizsban lesz, valószínűleg még a mai napon. Az okmányt Potemkin párizsi szovjetkövét és Laval külügyminiszterét fogják aláírni, miután Litvinovnak moszkvai hívatásra vissza kellett utaznia Oroszországba és így nem látogathatót el Párizsba, mint ahogy azt eredetileg tervezték.

A Paris Soir értesítésével szemben az Oeuvre annak a véleményének ad kifejezést, hogy még bizonyos nehézségek vannak a francia-orosz szerződés körül. Sztalin állítólag nem enged speciális álláspontjából és ezért rendelte haza Litvinovot.

Hasonlóképpen a többi lapok is azt a tényt, hogy Litvinov Párizs helyett Moszkvába utazott, úgy tekintik, hogy a francia-szovjet szerződés még nem jutott teljesen tető alá. E lapok szerint a késedelemnek nem Sztalin magatartása az oka, hanem a francia kormány az az törekvése, hogy olyan pontos szöveget hozzon létre a Népszövetség keretében, amely a kölcsönös segítség automatikus feltételét tágabbá és precízebbé tege. Az összes lapok ama nézetüknek adnak kifejezést, hogy nem hiszik, hogy a tárgyalások megszakadhatnak Oroszország és Franciaország között, hanem biztosra veszik, hogy hamarosan aláírják a szerződést.

A Petit Parisien szerint Franciaország köve van a locarnoi szerződéshez és kölcsönös segítségre csak a szerződés korlátai között kötelezheti magát. Ezzel szemben Oroszország Genfből és Locarnótól függetlenebb segítséget kíván. A lap nem hiszi, hogy az oroszok belemennének a tervezett egyezményt illetően lényegesebb változtatásokba, de reméli, hogy az ellentétek Laval moszkvai látogatása alkalmával kiküszöbölődnek és a szerződés feltétlenül aláírásra kerül.

Laval május 6-ika előtt viszont nem utazik Moszkvába s így a francia-orosz szerződés végleges perfektálása valószínűleg csak ebben az időpontban lesz lehetséges. Ezzel kapcsolatban tegnap a francia államtanács az Elyséeben Lebrun elnök jelenlétében ülést tartott. Laval jelentést tett a genfi ülés eredményeiről és Litvinovval Genfben a szerződés ügyében folytatott tárgyalásokat. Marchandeaux az orosz-francia kereskedelmi kapcsolatok kimélyítése érdekében Milanóban folytatott eszmecsereéről számolt be.

Mussolini-Beck találkozó készül? Genfi nemzetközi politikai körökben lehetségesnek tartanak egy közeli Mussolini-Beck találkozót és eszmecsere. A lengyel külügyminiszter ugyanis jelenleg egy olaszországi üdülőhelyen tartózkodik és ezt az alkalmat fel fogja használni arra, hogy Mussolinival alaposan megbeszélje Lengyelországnak jövőbeni külpolitikai magatartását.

Rendkívül figyelemre méltó az a körülmény is, hogy Mussolini tegnap több, mint egy óra hosszat tartó kihallgatáson fogadta Starhemberg herceg osztrák alkancellárt.

A Daily Telegraph szerint Mussolini és Starhemberg ezen az eszmecsere a római dunai-értekezlet problémáival foglalkoztak. Római irányadó körökben meg vannak győződve afelől, hogy a konferencia után még szorosabb lesz a viszony Olaszország és Ausztria között. Szó van arról is, hogy olasz katonai küldöttség fog állandó tartózkodásra Bécsbe utazni és részt vesz az osztrák hadsereg kiképzésében is.

Ugyancsak a Daily Telegraph értesül arról, hogy a római dunai konferenciát nem nyitják meg május 20-án, hanem később, mert a tárgysorozat nagy fontosságú problémái hosszabb előkészítést igényelnek.

London, április 20. A Times ellenzi annak atörök igénynek a teljesítését, hogy a Dardanellákat katonailag megerősíthessék. A lap azt hangoztatja, hogy Törökország nem írta alá a kényszerbékét.

A német kormány jegyzékben tiltakozik a londoni, párizsi és római kormányoknál a genfi határozat ellen

Berlin, április 20. (Rador). A német kormány a londoni, párizsi és római kormányokhoz jegyzéket intézett, amelyben tiltakozik a genfi határozat ellen. A jegyzék szerint a német kormány tagadása veszi, hogy a kormányoknak, amelyek április 17-én a Népszövetség tanácsában a szóbanforgó határozatot hozták, joguk volna magukat

Németország bírálui tekinteni. Ebben a tényben a német kormány kísérletet lát egy Németországgal szembeni új bánásmód bevezetésére. A német kormány határozottan visszautasítja ezt a rezolúciót és rövidesen tudomásra fogja hozni a népszövetségi tanács határozatában tárgyalt kérdésekkel szemben elfoglalt álláspontját.

Sulyosan elítélte az albaiuliai törvényszék a gyilkos parasztgazdákat

Öt, illetve négyévi börtönrre ítélték Petruscu Pétert és fiát, akik 24 készszerűen meggyilkoltak egy örmestert

Alba-Iulia, április 20. (Az Uj Kelet tud.) Az albaiuliai törvényszék Tanácsa tanácsa rendkívül érdekes gyilkosság bünygyben hozott ma ítéletet.

Még a múlt év augusztusában történt, hogy Petruscu Peter parasztgazda és fia, ifj. Petruscu Peter 24 készszerűen meggyilkolták Jupan Petru örmestert. Az ügy előzményei 1927 évig húzódnak vissza, amikor Jupan örmester Petruscuékhoz költözött al-bérletbe. Az idősebb Petruscu még annak idején észrevette, hogy a felesége és az örmester között viszony fejlődött ki, azonban nem tulajdonított a dolognak nagyobb fontosságot, a feleségét ugyanis betegnek hitte.

Az örmester, amíg Petruscuéknál lakott, többször kisebb-nagyobb pénzösszegekkel segélyezte a szegénysorsban élő családot és a segélyezés összege az évek során 120.000 lejre rugott fel. Később Jupan elkötözt Petruscuéktól, a parasztgazda azonban a faluban hallotta rebesgetni, hogy feleségének viszonya volt az örmesterrel. Elhatározta, hogy bosszút fog állani Jupanon és terveibe beleavatta a fiát is, aki hajlandó volt neki segídekezni. A múlt év augusztusában megölték az örmestert, amikor késő este lakása felé közeledett, rátámadtak és 24 készszerűen megölték.

A csendőrség letartóztatta a parasztgaz-

EAU de COLOGNE PARFUM POUFRE

Nem piperesszer hanem gyógyyszer az EGGER PETROL

Meggyógyítja a hajkorpa- és hajhullást

dát és fiát és átadta őket az albaiuliai ügyészségnek, amely négy napon át tartó tárgyalás alatt foglalkozott az ügygel. A tárgyalás folyamán kiderült, hogy Petruscu-né, akinek elmebeli állapotát a törvényszék rendeletére megvizsgálták, nem észleli, úgy, hogy nem is lehetett a perben tanúként kihallgatni.

Ma délelőtt hangzottak el a perbeszéd, melyeknek során Maniu Nicolae ügyész élet-fogytiglani fegyházat kért a két vádlottra. A törvényszék a késő délutáni órákban hirdette ki az ítéletet, amely szerint ugy az idősebbik, mint az ifjabbik Petruscut előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkosságban bűnösnek találja és Petruscu Petert 4 évi fegyházra, fiát pedig 4 évi börtönrre ítélt. Ugy az ügyész, mint a vádlottak megfellebezték az ítéletet.

Popovic; Eusebiu képviselő fiatalokos gyilkosai Clujon, Tegnap reggel a bucaresti gyorsról három elegánsan öltözött fiatal fiu ugrott le. Az egyetlen, ami feltűnővé tette a három választékosan öltözött fiatalembert, az a hátuk mögött álló két szuronyos or volt. Az állomás közönsége körében csakhamar szájról-szájra járt a hír, hogy a három fiatalember nem más, mint Popovicu Eusebiu bucaresti képviselő gyilkosai, akikről a múlt évben oldalakon keresztül számoltak be a romániai lapok. A három gyilkos diákok, akiket 10, 8 és 2 évre ítélt el jogerősen a bucaresti semmitőszék, azért hozták Clujra, mert itt van az ország egyetlen kiskorú fogháza. Felkerestük a Cogalniceanu utcában levő kiskorúak fogházát, hogy beszélgetést folytassunk a három gyilkos diákkal, de a fogház titkárságán kijelentették, hogy a fogház vezérigazgatójának rendeltére nem engedélyezik az újságíróknak a Popovicu Eusebiu gyilkosaival való beszélgetést. Értesülésünk szerint a három előkelő családból származó gyilkos nyugodt hangulattal „költözött” be a cluj-i fogházba, hogy büntetésüket letöltsék.

Parfümeria-drogéria szakmából jó előadó képességgel rendelkező nő alkalmazást nyerve. Heinrich szappangyár lerakata, Strada Memorandului 4.

Kilenc kisebbségi bírósági tisztviselő elbukott a timisoarai román nyelvvizsgán. Néhány nappal ezelőtt adtunk hírt arról, hogy a cluj-i igazságügyi palota kisebbségi vizsgázói közül 26 százalék nem felelt meg a bizottság követelményeinek. Ezeket azonnali hatállyal felmentették állásukból. Most a Bánság fővárosából érkezik a jelentés, hogy a vizgára utalt bírósági tisztviselők közül kilenc elbukott és a clujiakhoz hasonlóan ezek is azonnali el kellett hagyniuk hivatalukat. Az elbukott tisztviselők között van két telekkönyvi igazgató, öt főtisztviselő és két tisztviselő. Az elbukásukról rendelkező miniszteri leirat annál nagyobb feltűnést keltett, mert a vizsga alkalmával a jelöltek — szakértők véleménye szerint — tökéletesen megfeleltek a kérdésekre. A kilenc tisztviselő hír szerint újabb nyelvvizsgára jelentkezhettek.

Az aóra ki kell függeszteni az adónyugtát... Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter elhatározta, hogy az összes autók, látható helyen ki kell függeszteni az autódó fizetéséről szóló bizonylatot és ezzel elejét veszik az autósok zaklatásának a pénzügyi közegek részéről.

CENZURÁT

Taxa postală plătite în nun No. 224713/924
10. Telefon: 9-Havonta 110, évre 600, egész földre: Havont félére 12, egész detések díjszab KELET az ercegy dóság egyetlen p Cikkeink utánnyom rás megjelölésével

Me

Mihalache és krizist is

Maniu:

Bucuresti, április termében ma délelőt tét ünnepélyes küls parasztpárt országos terme szüknek bizo részéből egybesereg dására. Az elnöki Maniu, Costachescu, Sauciu Saveanu és lyet. A kongresszus és javasolja Miha megválasztásának r lelkesedés közepette rresszus a javaslato mond az ünneplésér mas arra, hogy növe vékenységében.

Ugy véltem hogy vannak a párt erre a méltóságra. vetettek erre a hely azon voltam minden feleljek a belém hely szönöm mindazoknak szönöm különösképpe nek világos agya és ségemre volt. További sását, mint ahogyan tőle azt sohasem.

Mihalache ezután Lupunak, Costachescu hálynak.

Szerettem volna emlékezni Vaida S hogy az ő nemes le szalkák, amelyekbe személyi ambíciókat nem engedek meg ma megengedni másokna lom, hogy Vaida Sár lábaik közé olyan p amelybe beakadunk. nem olyan jelszava amelybe nem tudunk megvalósítások révén hezedik reánk. Nehé niában a gazdasági világ egy új megvaló gyik, amely nem lehet parasztpárt programj

Ezután javaslatára rozza, hogy üdvözölő t nak. Hosszantartó na maga Maniu adja me Madgearu javaslatá fíkjája a központi megejtett legutóbbi kongresszus titkárai Crisant, Cazaciut és sák meg.

Ezután Madgearu amelyhez elsőnek Ma között a következőket — Valamely politiká heti a közvélemény t mányon lévén, megve ellenzékben ígért. A javarészt megvalósít megvalósításhoz nem delkezésére. 1928-ban gátásával kerültünk nacionalizmust, alko nyességét és jogrende ket betartottuk. Azor osromállapotot, a cen sokat csináltunk, átsz

